Lietas arhīva Nr. CA-0027-22/11
ECLI:LV:VAT:2022:0211.C30845918.15.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Valmierā 2022.gada 11.februārī

Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese Sandra Bakmane, tiesnese Zaiga Cera un tiesnesis Agris Bukavs

izskatīja rakstveida procesā civillietu akciju sabiedrības /Nosaukums A/ prasībā pret /pers. A/ par parāda un kompensācijas piedziņu sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Vidzemes rajona tiesas 2021.gada 17.septembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Prasītāja akciju sabiedrība (*turpmāk- AS*) /Nosaukums A/ 2018.gada 12.novembrī cēlusi tiesā prasību pret /pers. A/ par parāda un kompensācijas piedziņu (*1.sējuma 5.-14., 85.-94.lapa*). Prasībā lūgts:

1) piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai 21 108,09 EUR, kas sastāv no parāda par patērēto dabasgāzi 5872,29 EUR, kompensācijas 15 156,92 EUR, skaitītāja noņemšanas un jaunā skaitītāja uzstādīšanas izdevumiem 33,87 EUR, jaunā skaitītāja vērtības 45,01 EUR;

2) noteikt prasītājai tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos nokavējuma procentus 6% gadā no piedzītās summas;

3) piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai visus tiesāšanās izdevumus, tajā skaitā samaksāto valsts nodevu par prasības pieteikumu un prasības nodrošināšanu 1073,35 EUR, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,20 EUR un izdevumus par advokāta palīdzību.

Prasības pieteikumā norādīti šādi argumenti.

[1.1] 2003.gada 28.aprīlī starp AS /Nosaukums B/ un /pers. A/ noslēgts līgums Nr.33-410894 (*turpmāk – līgums*) par dabasgāzes piegādi dzīvokļa īpašniekam (īrniekam) gazificētajā objektā /adrese A/.

Piegādātās dabasgāzes uzskaitei gazificētajā objektā uzstādīts dabasgāzes patēriņa skaitītājs Premagas G4 BK Nr.1173204-0026-00-I un uzlikta AS /Nosaukums B/ plomba Nr.5047086. Uzstādītais skaitītājs sastāv no metāla korpusa un skaitīšanas ierīces, kas savā starpā nostiprināti ar metāla kniedi, caur kuru izvērta plombēšanas stieple, kuras gali nofiksēti ar sarkanu rūpnīcas metroloģisko plombu.

[1.2] AS /Nosaukums B/ darbinieki 2015.gada 31.augustā, klātesot atbildētājai, veica uzstādītā skaitītāja un /Nosaukums B/ plombas noņemšanu, jauna dabasgāzes patēriņa skaitītāja BK-G4M Nr.00441817 uzstādīšanu, par ko sastādīts akts Nr.1.

AS /Nosaukums B/ demontēto skaitītāju nodeva tiesu ekspertam trasoloģiskās ekspertīzes veikšanai. Eksperta/pers. B/ 2016.gada 9.marta atzinumā Nr./numurs C/ secināts, ka uz gāzes skaitītāja ir konstatētas pēdas, kas ļauj izdarīt secinājumu, ka ir veiktas mērķtiecīgas darbības iejaukties skaitīšanas ierīces darbībā. Šo darbību rezultātā bija iespējams izmainīt skaitītāja skaitīšanas ierīces rādījumus, samazinot uzskaitītās dabasgāzes apjomu, secīgi neveicot atbilstošus norēķinus par patērēto dabasgāzi.

Atbildētāja ir pārkāpusi gan ar līgumu (*līguma 2.1.5.punkts*), gan ar Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumu Nr.1048 "Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi" (*turpmāk – Noteikumi Nr.1048*) 21.punktu un 36.2.punktu uzlikto lietotāja pienākumu nodrošināt gāzes skaitītāja un uzstādīto plombu saglabāšanu.

[1.4] Pamatojoties uz līguma 4.2.punktu un atbilstošiem normatīvajiem aktiem, prasītāja ir veikusi izlietotās dabasgāzes aprēķinu pēc diferencētajām dabasgāzes patēriņa normām par laika periodu no 2013.gada 1.septembra līdz 2015.gada 31.augustam par kopējo summu 7887,59 EUR. Tā kā šajā periodā ar skaitītāju uzskaitītais dabasgāzes patēriņš ir 2015,30 EUR, tad atbildētājai ir pienākums samaksāt starpību 5872,29 EUR un kompensāciju divkāršā apmērā - 15 156,92 EUR, kopā 21 029,21 EUR.

Papildus atbildētājai jāmaksā izdevumi, kas saistīti ar prasītājai nodarītu kaitējumu, proti, skaitītāja noņemšanas un jauna skaitītāja uzstādīšanas izdevumi 33,87 EUR un jauna skaitītāja vērtība 45,01 EUR.

[1.5] Prasītāja 2018.gada 23.janvārī atbildētājai nosūtījusi pretenziju Nr.21-4/317 par izlietotās dabasgāzes un kompensācijas samaksu saistībā ar dabasgāzes lietošanas normatīvo aktu pārkāpšanu, nosakot samaksas termiņu līdz 2018.gada 12.februārim.

Atbildētāja samaksu nav veikusi un viņai ir jāmaksā likumiskie nokavējuma procenti 6% gadā no parāda summas, skaitot no 2018.gada 13.februāra, kas ir nākamā diena pēc pretenzijā norādītā maksājuma termiņa beigām, līdz prasības pieteikuma iesniegšanas dienai, kā arī par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai).

[1.6] Prasītāja ir AS /Nosaukums B/ saistību un tiesību pārņēmēja, uz kuru pārgāja arī attiecīgā prasījuma tiesība pret atbildētāju. Prasītāja izveidota, izpildot Enerģētikas likuma grozījumus, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī, par sadales sistēmas operatora darbības veidu nodalīšanu no AS /Nosaukums B/atsevišķā kapitālsabiedrībā ar patstāvīgas juridiskās personas statusu. Šo faktu apliecina Uzņēmumu reģistra 2017.gada 1.decembra lēmums Nr.6-12/168700 par ieraksta par reorganizāciju – sadalīšanu, nodalot daļu mantas no komercsabiedrības AS /Nosaukums B/ un izveidot komercsabiedrību AS /Nosaukums A/, veikšanu komercreģistrā, AS /Nosaukums B/ 2017.gada 15.augusta sadalīšanas lēmuma Nr.1 4.4.punkts, kas noteic, ka iegūstošā sabiedrība pārņem visas AS /Nosaukums B/ tiesības un pienākumus, kas ir saistīti ar mantu un nodalītajiem saimnieciskās darbības veidiem.

[1.7] Prasība pamatota uz minētiem apstākļiem un Civillikuma 1., 3., 1587., 1753., 1759., 1765., 1779.pantu, Enerģētikas likuma $42.^3$ panta pirmo daļu, Noteikumu Nr.1048 21., 36.2., 56., 58., 59., 72., 87., 90.2.punktu.

[2] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas tiesneses 2018.gada 20.decembra lēmumu apmierināts AS /Nosaukums A/ pieteikums par prasības nodrošināšanu, ierakstot ķīlas tiesības atzīmi Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/, kadastra numurs /numurs B/, uz /pers. A/ piederošo nekustamo īpašumu /adrese A/ prasības summas 21 108,09 EUR apmērā (*1.sējuma*

97.-101.lapa).

[3] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 32.[1] panta pirmo daļu, ar Rīgas apgabaltiesas priekšsēdētājas 2019.gada 19.februāra rezolūciju, civillieta nodota izskatīšanai Vidzemes rajona tiesai (*1.sējuma 125.lapa*).

[4] Prasītāja 2021.gada 29.janvārī iesniegusi paskaidrojumus, ar precizējumu 2021.gada 19.maijā, kuros, atsaucoties uz Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra spriedumā lietā Nr.2019-37-0103 paustajām atziņām, ietverts skaidrojums par piedzenamās summas par izlietoto dabasgāzi un kompensācijas aprēķinu, norādot, ka pilnībā uztur prasības pieteikumā norādītos prasījumus, tostarp piedzīt no atbildētājas parādu par patērēto dabasgāzi 5872,29 EUR, kompensāciju 15 156,92 EUR, skaitītāja noņemšanas un jaunā skaitītāja uzstādīšanas izdevumus 33,87 EUR, jaunā skaitītāja vērtību 45,01 EUR (*1.sējuma 231.-235.lapa, 2.sējuma 38.-41., 45.-47.,48.lapa*).

[4.1] Gazificētajā objektā dabasgāzes patēriņš no 2006.gada 30.jūnija līdz 2015.gada 31.augustam samazinājies vairāk kā divas reizes, salīdzinot ar iepriekšējo patēriņu 5180 m^3 (*n o 2004.gada 30.aprīļa līdz 2005.gada 31.jūlijam*). Visbūtiskākais uzskaitītās dabasgāzes apjoma kritums novērojams laika periodā no 2013.gada 31.oktobra līdz 2015.gada 31.augustam.

[4.2] Izlietotās dabasgāzes aprēķins veikts par laika periodu no 2006.gada 30.jūnija līdz 2015.gada 31.augustam (*110 mēneši*), pamatojoties uz atbildētājas faktiski patērēto dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā, proti, no 2003.gada 31.marta līdz 2006.gada 30.jūnijam – šajā periodā (*39 mēneši*) uzskaitītais dabasgāzes apjoms (13 866 m^3) tika izdalīts ar 39, izrēķinot vidējo patēriņu mēnesī (356 m^3), kas secīgi sareizināts ar 110 mēnešiem. No kopējā faktiski izlietotās dabasgāzes apjoma (39 160 m^3), kas atbilst 16 729,46 EUR, atņemot ar skaitītāju uzskaitītās dabasgāzes apjomu (21 510 m^3) attiecīgajā periodā, kas atbilst 8914,72 EUR, aprēķināts faktiski izlietotais, bet neuzskaitītais dabasgāzes apjoms 7814,74 EUR un kompensāciju 33 379,07 EUR.

Ceļot prasību, izlietotā, bet neuzskaitītā dabasgāze 5872,29 EUR apmērā tika aprēķināta pēc diferencētajām dabasgāzes patēriņa normām, taču, ievērojot Satversmes tiesas sprieduma atziņas un veicot izlietotās dabasgāzes aprēķinu pēc patēriņa līdzīgā laika periodā, tās apmērs ir lielāks - 7814,74 EUR. Starpība 1942,45 EUR ir ņemama vērā pie piedzenamās kompensācijas noteikšanas, jo tai ir jāizpilda arī zaudējumu atlīdzināšanas funkcija un pilnībā jāsedz faktiski izlietotās, bet neuzskaitītās dabasgāzes apmērs. Nosakot kompensācijas apmēru, izmantots koeficients 2, līdzīgi kā tas bija paredzēts Noteikumos Nr.1048, par pamatu ņemot datus par faktiski izlietotās dabasgāzes apjomu.

Kompensācijas apmēra noteikšanā ir jāievēro no taisnīguma principa atvasinātais soda samērīguma princips, nepieļaujot prasītājas kā energoapgādes komersanta iedzīvošanos uz atbildētājas kā enerģijas lietotājas rēķina, jāsekmē dabasgāzes lietošanas noteikumu un dabasgāzes piegādes līguma pārkāpumu prevencija, kā arī jāvērtē, vai ar konkrēta apmēra kompensāciju tiek nodrošināts taisnīgs rezultāts.

[5] Ar Vidzemes rajona tiesas 2021.gada 17.septembra spriedumu prasība apmierināta daļēji (*2.sējuma 81.-90.lapa*).

Tiesa nospriedusi piedzīt no /pers. A/ AS /Nosaukums A/ labā parādu par patērēto dabasgāzi 5872,29 EUR, kompensāciju 2936,15 EUR, izdevumus par dabasgāzes skaitītāja Premagas G4 BK Nr.1173204-026-00-I demontāžu un dabasgāzes skaitītāja BK G4M Nr.00441817 uzlikšanu 33,87 EUR, dabasgāzes skaitītāja BK G4M Nr.00441817 vērtību 45,01 EUR, tiesāšanās izdevumus 2073,58 EUR, kopā 10 960,90 EUR; noteikt AS /Nosaukums A/ tiesību par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos 6% (sešus procentus) no simta gadā no parāda pamatsummas, ievērojot Civillikuma 1763.pantā minētos procentu pieauguma ierobežojumus; piedzīt no /pers. A/ valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,70 EUR; piedzīt no AS /Nosaukums A/ valsta labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,33 EUR; noraidīt AS /Nosaukums A/ prasību par kompensācijas 12 220,77 EUR piedziņu.

Tiesa nospriedusi grozīt Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018.gada 20.decembra lēmumu par prasības nodrošinājumu, ar kuru ierakstīta ķīlas tiesības atzīme Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/, kadastra numurs /numurs B/, uz /pers. A/ piederošo nekustamo īpašumu /adrese A/, nosakot, ka prasība nodrošināta 8887,32 EUR apmērā.

Spriedums pamatots ar šādiem motīviem.

[5.1] Tiesiskās attiecības starp AS /Nosaukums B/ un prasītāju AS /Nosaukums A/ izveidojās uz Enerģētikas likuma (*2016.gada 11.februāra grozījumi Enerģētikas likumā*) un vienpusēja 2017.gada 15.augusta sadalīšanas lēmuma Nr.1, kurā nolemts AS /Nosaukums B/ reorganizācijas procesā sadalīt un izveidot jaunu sabiedrību, kura pārņem visas AS /Nosaukums B/ tiesības un pienākumus, kas saistītas ar mantu un nodalītajiem saimnieciskās darbības veidiem, tajā skaitā mantas sadales aktā aprakstītās tiesības un pienākumus, kas izriet no sabiedrības un trešo personu starpā noslēgtajiem līgumiem attiecībā uz mantu, pamata (*Komerclikuma 350.panta pirmā daļa, 336.pants*). Ar Uzņēmuma reģistra 2017.gada 1.decembra lēmumu Nr.6-12/168700 nolemts ierakstīt komercreģistrā reorganizāciju – sadalīšanu, nodalot daļu mantas no komercsabiedrības AS /Nosaukums B/ un izveidot komercsabiedrību /Nosaukums A/, savukārt Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2017.gada 7.decembrī AS /Nosaukums A/ izsniedza licenci dabasgāzes sadalei. Tātad AS /Nosaukums A/ pilntiesīgi pilda dabasgāzes sadales sistēmas operatora funkcijas iepriekšējās AS /Nosaukums B/ vietā, un ir tās saistību un tiesību pārņēmēja attiecībā pret dabasgāzes lietotājiem, tajā skaitā pret atbildētāju.

[5.2] 2001.gada 11.septembrī gazificētajā objektā /adrese/ uzstādīts jauns gāzes skaitītājs Nr.1173204, AS /Nosaukums B/ plomba Nr.5047086, par ko sastādīts akts.

Atbildētāja/pers. A/ ir dzīvokļa īpašuma /adrese A/ īpašniece, pamatojoties uz 2004.gada 14.jūlija pirkuma līgumu. Īpašuma tiesība zemesgrāmatā nostiprināta 2004.gada 16.septembrī.

2003.gada 28.aprīlī starp AS /Nosaukums B/ un atbildētāju noslēgts līgums par dabasgāzes piegādi dzīvokļa īpašniekam (īrniekam) Nr.33-410894. Saskaņā ar līgumu AS /Nosaukums B/ apņēmās pārdot un piegādāt, bet atbildētāja apņēmās saņemt un samaksāt par piegādāto gāzi nekustamajā īpašumā, nodrošināt gāzes skaitītāja un uzstādīto plombu saglabāšanu; nekavējoties paziņot piegādātājam par konstatētajiem skaitītāja bojājumiem, bojātām vai norautām skaitītāju vai gāzes vadu plombām (*līguma 2.1.5.punkts*). Līgums nav ticis apstrīdēts, līdz ar to pusēm ir saistošs un izpildāms (*Civillikuma 1587.pants*).

[5.3] AS /Nosaukums B/ darbinieki 2015.gada 31.augustā, klātesot atbildētājai, veica uzstādītā skaitītāja Nr.1173204 nomaiņu, uzstādot jaunu skaitītāju Nr.00441817, par ko sastādīts akts, kuru parakstīja arī atbildētāja. Noņemtais skaitītājs ielikts drošības maisā Nr.1998682 un nodots izpētei.

[5.3.1] Sertificēta valsts tiesu eksperta /pers. B/ 2016.gada 9.marta atzinumā secināts, ka uz gāzes skaitītāja plombas konstatētas pēdas, kas ļauj izdarīt secinājumu, ka ir veiktas mērķtiecīgas darbības iejaukties skaitītāja ierīces darbībā.

Ar tiesas 2019.gada 26.jūnija lēmumu, kas precizēts 2019.gada 16.oktobrī, noteikta trasoloģiskā ekspertīze. Valsts tiesu ekspertīžu biroja vecākās tiesu ekspertes /pers. C/ 2020.gada 31.jūlija atzinumā Nr./numurs D/ secinātais pierāda, ka pēc uzlikšanas ir notikusi iejaukšanās gāzes skaitītājā, kas ļāva dabasgāzi patērēt bez uzskaites, par to nemaksājot. Proti, uz gāzes skaitītāja priekšējā paneļa stiprinājuma augšdaļas un apakšdaļas ir bojājumi, kas liecina, ka priekšējā paneļa stiprinājuma kniede ir tikusi noņemta, to izurbjot un nomainot ar citu stiprinājuma kniedi, ka gāzes skaitītāja verifikācijas plombai ir bojājumi, kas norāda, ka tā bijusi atvērta un atkārtoti aizspiesta, ka gāzes skaitītāja priekšējā paneļa iekšpusē ir bojājumi, kas radušies priekšējam panelim esot atdalītam no skaitītāja metāla korpusa.

[5.3.2] Ņemot vērā lietā iesniegto Reinas-Vestfālenes TÜV e.V TÜV CERT sertifikācijas iestādes 1997.gada 16.oktobrī izdoto sertifikātu, kas apliecina, ka PREMAGAS s.r.o. ir ieviesis un pielieto kvalitātes sistēmas gāzes mērīšanas un regulēšanas ierīču attīstīšanā, ražošanā, montāžā, remontā un pārdošanā, PREMAGAS s.r.o. 2000.gada 14.jūlijā izdoto ražotāja kvalitātes sertifikātu, kurā garantēts, ka visi piegādātie gāzes skaitītāji būs jauni, nelietoti, sērijveida ražojums ar jaunāko konstrukciju un tehniskajiem parametriem; tiem būs veikta pilna hermētiskuma, spiediena krituma un metroloģisko parametru pārbaude (precizitāte prasītajās robežās) un Elster s.r.o. (*līdz 2007.decembrim uzņēmuma nosaukums PREMAGAS s.r.o.*) 2020.gada 9.septembra atbildi prasītājai, kurā norādīts, ka vienā gadā ražotajiem Premagas G4 BK gāzes skaitītājiem izmantotas identiskas stiprinājuma kniedes atbilstoši vienādam apstiprinājuma tipam, kas norādīts uz datu plāksnītes, un uz rūpnīcas plombām izmantoti identiski rūpnīcas nospiedumi atbilstoši vienādam apstiprinājuma tipam, kas norādīts uz datu plāksnītes; rūpnīcā gāzes skaitītājiem, uzstādot stiprinājuma kniedes un plombas, uz to priekšējiem paneļiem nav izdarīti skrāpējumi, kā arī gāzes skaitītājiem nav nodarīti nekādi citi bojājumi, tiesas ieskatā nav apšaubāms, ka ražotājs PREMAGAS s.r.o. piegādāja sertifikātiem atbilstošus jaunus gāzes skaitītājus bez bojājumiem. Šāds skaitītājs 2001.gada 11.septembrī tika uzlikts dzīvoklī /adrese A/.

[5.3.3] Liecinieks, prasītājas Drošības departamenta inženieris /pers. D/ liecināja, ka viņam ir zināma 2000.gada ražojuma Premagas G4 BK skaitītāja uzbūve. Tā drošības mezgli ir rūpnīcas kniede, kas satur vāciņu un uzskaites mehānismu, kas uzskaita dabasgāzes patēriņu, vēl ir stieplīte ar plombu, kas saspiežas izverot kniedei cauri. Ja tiek noņemta aizsardzības plomba, kas uzstādīta rūpnīcā, tad ir iespēja lietot dabasgāzi bez uzskaites un maksas, vai uzlikt jādus rādītājus vēlas, jo uzskaites mehānisms atrodas "uz skapīša" nevis, uz gāzes skaitītāja. Tādējādi liecība apstiprina, ka noņemot gāzes skaitītāja priekšējo paneli un atverot ražotāja plombu, iespējams lietot gāzi bez uzskaites.

[5.4] Nepamatots ir atbildētājas arguments, ka gāzes skaitītāju nedrīkstēja nodot lietošanā, tajā skaitā norēķinu operācijās par patērēto dabasgāzi. Atbildētājas ieskatā gāzes skaitītājs nav uzskatāms par priekšmetu, kurš būtu laists brīvai tirgus apgrozībai un būtu verificēts likumā noteiktā kārtībā, ja nav veikta gāzes skaitītāja pirmreizējā verificēšana un uz tā nav atrodama verificēšanas atzīme.

[5.4.1] Saskaņā ar likuma "Par mērījumu vienotību" (*redakcijā, kas bija spēkā no 1999.gada 30.marta līdz 2001.gada 3.maijam*) 8.pantu mērīšanas līdzekļiem ir noteikti konkrēti valsts metroloģiskās kontroles veidi. Valsts metroloģiskajai kontrolei pakļautajiem mērīšanas līdzekļu tipiem jābūt apstiprinātiem un iekļautiem Valsts mērīšanas līdzekļu reģistrā. To reģistrēšanu veic Metroloģijas centrs (*šā likuma 9.panta pirmā daļa*).

Novērtējot lietā iesniegto SIA /Nosaukums C/ 2021.gada 30.aprīļa informāciju Nr.01-10/MB09, kas apstiprina, ka dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparāta Premagas G4 BK tips apstiprināts 2000.gada 11.jūlijā un ražotājam PREMAGAS s.r.o. (Slovākija) izsniegts mērīšanas līdzekļa tipa apstiprinājuma sertifikāts Nr.527 (derīgs līdz 2005.gada 11.jūlijam), kas reģistrēts Valsts mērīšanas līdzekļu reģistrā un par to publiski pieejama biroja oficiālajā tīmekļa vietnē www.latmb.lv , kopsakarā ar Ministru kabineta 2006.gada 22.augusta noteikumu Nr.665 "Noteikumi par metroloģiskajām prasībām gāzes patēriņa skaitītājiem un tilpuma korektoriem" (*turpmāk – Noteikumi Nr.665*) 7.punktā noteikto, secināms, ka gāzes skaitītāju Premagas G4 BK drīkstēja ievietot vietējā tirgū un lietot, jo tam saskaņā ar minētajā tīmekļa vietnē pieejamo informāciju ir veikta mērīšanas līdzekļu tipa apstiprināšana.

Mērīšanas līdzekļa pirmreizēja verificēšana nebija paredzēta arī Ministru kabineta 1998.gada 31.augusta noteikumos Nr.334 "Valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu saraksts" (*turpmāk – Noteikumi Nr.334*) un Ministru kabineta 1998.gada 31.augusta noteikumos Nr.335 "Noteikumi par mērīšanas līdzekļu verificēšanas sertifikātiem un verificēšanas atzīmēm" (*turpmāk – Noteikumi Nr.335*), uz kuriem savu iebildumu pamatošanai atsaukusies atbildētāja. Noteikumos Nr.334 norādītais apstiprina, ka 2001.gada 11.septembrī uzliktā gāzes skaitītāja verificēšana bija jāveic reizi 15 gados, tāpēc līdz 2015.gada 31.augustam to varēja neveikt. Savukārt, ja verificēšana nebija jāveic un tā nav veikta, tad gāzes skaitītājam nav verificēšanas sertifikāta un verificēšanas atzīmes.

[5.4.2] Atbildētāja savu iebildumu pamatošanai iesniegusi Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2021.gada 22.februāra atbildi Nr.4.-7/2686, kurā izvērtējot skaitītāja atbilstību likuma prasībām, piemērojot normatīvo aktu prasības, kas bija spēkā brīdī, kad skaitītāji tika laisti tirgū un nodoti lietošanā, secināts, ka atbildētājas īpašumā skaitītājs uzstādīts 2003.gada 18.martā, kas neatbilst lietā esošajiem pierādījumiem.

Patērētāju tiesību aizsardzības centra atbildē norādītais, ka 2000.gadā, kad skaitītājs tika ražots, un 2003.gadā, kad tika uzstādīts, likumā noteiktajās reglamentējamās jomās (*likums "Par mērījumu vienotību", Ministru kabineta 2007.gada 9.janvāra noteikumiem Nr.40 "Noteikumi par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu" (turpmāk – Noteikumi Nr.40)*) lietošanā varēja nodot tādus gāzes patēriņa skaitītājus, kuriem bija veikta nacionālā tipa apstiprināšana un kuri bija iekļauti Valsts mērīšanas līdzekļu reģistrā, ka gāzes patēriņa skaitītāji verificējami ne retāk kā reizi 15 gados, pilnībā atbilst SIA /Nosaukums C/ sniegtajām ziņām un informācijai reģistrā tīmekļa vietnē. Tādējādi nevar piekrist atbildē secinātajam, ka konkrētais skaitītājs neatbilst apstiprinātajam tipam un skaitītāju 2003.gadā nevarēja nodot lietošanā likumā noteiktajās reglamentējamās jomās, tai skaitā norēķinu operācijās par patērēto dabasgāzi. Kā izriet no atbildes, secinājums izdarīts, neatrodot iesniegumam pievienotajos skaitītāja fotoattēlos, piešķirto tipa apstiprinājumu zīmei LV 527/2000.

[5.5] Prasītā parāda un kompensācijas aprēķins veikts, piemērojot Enerģētikas likuma $42.^3$ panta pirmo daļu (*redakcijā, kas bija spēkā no 2008.gada 4.jūlija līdz 2016.gada 7.martam*) un Noteikumu Nr.1048 (*zaudēja spēku 2016.gada 11.februārī*) 56., 58., 87.punktu normas, kas pārkāpuma izdarīšanas brīdī paredzēja kārtību, kādā nosaka faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu un kompensācijas apmēru un to aprēķināšanas kārtību.

[5.5.1] Tiesvedības laikā normatīvajā regulējumā, kas deva pamatu prasītājai izvirzīt pret atbildētāju prasījumus par patērētas gāzes samaksas un kompensācijas piedziņu, ir notikušas izmaiņas.

Ar Satversmes tiesas 2020.gada 20.marta spriedumu lietā Nr.2019-10-0103 Enerģētikas likuma $42.^3$ panta pirmā daļa (*redakcijā, kas bija spēkā no 2008.gada 4.jūlija līdz 2016.gada 7.martam*) atzīta par atbilstošu Satversmes 64. un 105.pantam.

Savukārt Noteikumu Nr.1048 56., 58. un 87.punkti atzīti par neatbilstošiem Satversmes 64. un 105.pantam un attiecībā uz personām, kam tas piemērots vai būtu jāpiemēro tiesā, par spēkā neesošiem no izdošanas brīža. Līdz ar to tiesību normas, uz kuru pamata celta prasība, ir atzītas par spēkā neesošām no izdošanas brīža.

Līdzīgas tiesību normas iekļautas Ministru kabineta 2016.gada 9.februāra noteikumu Nr.85 "Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi" (*turpmāk – Noteikumi Nr.85*) 98., 99., 100.punktā. Ar Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra spriedumu lietā Nr.2019-37-0103 Noteikumu Nr.85 98., 99. un 100.punkts, ciktāl patērētās dabasgāzes daudzums nosakāms, pamatojoties uz faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā, atzīts par atbilstošu Satversmes 64. un 105.pantam un Enerģētikas likuma 42.^{3} panta pirmajai daļai (*redakcijā, kas bija spēkā no 2008.gada 4.jūlija līdz 2016.gada 7.martam*). Savukārt Noteikumu Nr.85 98., 99. un 100.punkts, ciktāl kompensācijas apmērs nosakāms, pamatojoties uz enerģijas lietotājam atļauto maksimālo dabasgāzes patēriņu stundā vai enerģijas lietotāja dabasgāzes iekārtu maksimālo iespējamo patēriņu stundā, vai energoapgādes komersanta apstiprinātajā norēķinu kārtībā noteiktajām diferencētajām patēriņa normām, atzīts par neatbilstošu Satversmes 64. un 105.pantam un Enerģētikas likuma 42.^{3} panta pirmajai daļai (*redakcijā, kas bija spēkā no 2008.gada 4.jūlija līdz 2016.gada 7.martam*) un attiecībā uz personām, kurām tas piemērots vai būtu jāpiemēro tiesā, par spēkā neesošu no spēkā stāšanās brīža. Tāpat Noteikumu Nr.85 98., 99. un 100.punkts, ciktāl kompensācijas apmērs nosakāms, reizinot tajos paredzētajā kārtībā noteikto patērētās dabasgāzes daudzumu ar dabasgāzes tirdzniecības tarifu divkāršā apmērā, atzīts par neatbilstošu Satversmes 64. un 105.pantam un Enerģētikas likuma 42.^{3} panta pirmajai daļai (*redakcijā, kas bija spēkā no 2008.gada 4.jūlija līdz 2016.gada 7.martam*) un attiecībā uz personām, kurām tas piemērots vai būtu jāpiemēro tiesā, par spēkā neesošu no spēkā stāšanās brīža.

[5.5.2] Līdz ar Satversmes tiesas spriedumu pasludināšanu ir izveidojusies situācija, ka Enerģētikas likuma 42.^{3} panta pirmajā daļā ir paredzēts mājsaimniecības lietotāja obligāts pienākums dabasgāzes lietošanas noteikumu pārkāpuma gadījumā norēķināties par izlietoto dabasgāzi un maksāt kompensāciju, bet tās apmēra noteikšanas kārtība, kuru būtu noteicis Ministru kabinets, neeksistē.

Satversmes tiesas sprieduma 30.3.punktā sniegtas vadlīnijas šādu strīdu izšķiršanai, proti, ievērojot to, ka Satversmes tiesa par Satversmei atbilstošu ir atzinusi tikai vienu no apstrīdētajās noteikumu normās paredzētajām patērētās dabasgāzes daudzuma noteikšanas metodēm, tiesai, pārbaudot pušu iesniegtos pierādījumus, ir jānoskaidro arī apstākļi par faktiski patērēto dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos vai analogā situācijā līdzīgā laikposmā. Piedzenamo summu par izlietoto, bet neuzskaitīto, dabasgāzi jānosaka tādā apmērā, lai novērstu prettiesiski radītās iespējas dabasgāzes patērēšanai bez uzskaites negatīvās sekas, pēc iespējas atjaunojot stāvokli, kāds pastāvētu, ja pārkāpuma nebūtu.

[5.6] Atbilstoši prasītājas aprēķinam par laika periodu no 2006.gada 30.jūnija līdz 2015.gada 31.augustam, kad konstatēts būtiski samazināts uzskaitītās dabasgāzes patēriņš 110 mēnešu garumā, uzskaitītās dabasgāzes apjoms ir 21 510 m^3 (*vidēji mēnesī 196 m^3*), kas atbilst 8914,72 EUR, un atbildētājas faktiski patērētais un uzskaitītais dabasgāzes apjoms līdzīgos apstākļos līdzīgā laika posmā 39 mēnešos no 2003.gada 31.marta līdz 2006.gada 30.jūnijam ir 13 866 m^3 (*vidēji mēnesī 356 m^3*), kas atbilst 5923,66 EUR.

Laika periodā no 2006.gada 30.jūnija līdz 2015.gada 31.augustam faktiski izlietotās dabasgāzes daudzums ir 39 160 m^3 (*110 mēneši x 356 m^3*), kas atbilst 16 729,46 EUR, no tā atskaitot minētajā periodā uzskaitītās dabasgāzes apjomu 21 510 m^3, kas atbilst 8914,72 EUR, parāds par faktiski izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi 17 650 m^3, ir 7814,74 EUR. Tātad parāds par faktiski izlietoto, bet neuzskaitīto dabasgāzi pēc normatīvā regulējuma izmaiņām ir lielāks nekā tad, kad tika celta prasība. Prasītāja uzturēja sākotnēji celto prasību par parāda 5872,29 EUR piedziņu, to nepalielinot. Atbildētāja prasītājas aprēķinu nav apstrīdējusi, līdz ar to tiesai nav pamata to apšaubīt.

[5.6.1] Atbildētāja iejaukšanos skaitītāja darbībā neatzīst, pamatojoties uz to, ka iepriekš tas bijis komunālais dzīvoklis, kurā dzīvojušas daudzas personas. Taču lietā nav pierādījumu, kas apstiprinātu, ka dabasgāzes patēriņš būtiski samazinājies laikā no 2001.gada 11.septembra, kad uzlikts gāzes skaitītājs, līdz 2003.gada 28.aprīlim, kad līgumu noslēdza atbildētāja, vai citu pārbaudāmu pierādījumu par iejaukšanos gāzes skaitītāja darbībā minētajā periodā.

Novērtējot 2019.gada 15.janvāra paskaidrojumos norādīto par dabasgāzes patēriņa samazinājumu no 2011.gada (dzīvoklī dzīvojuši tikai ar vīru, jo trīs dēli aizgājuši dzīvot atsevišķi, ar vīru apkures sezonā bieži izbraukuši no valsts, apkures katls noregulēts uz minimumu, bet vasarā – atslēgts) un 2021.gada 14.maija paskaidrojumos norādīto (/pers. C/ studējis no 2013. līdz 2015.gadam un nav uzturējies dzīvoklī, atbildētājas vīrs laika periodā no 2007.gada 7.septembra līdz 2015.gada 10.decembrim patstāvīgi strādājis Maskavā), kritiski vērtējams fakts, ka atbildētāja, sniedzot pirmo paskaidrojumu, nav norādījusi par vīra pastāvīgo darbu ārzemēs. Nav arī pierādīts, ka 2011.gadā nomainītais gāzes apkures katls ir daudz ekonomiskāks.

Savukārt prasītājas aprēķins apstiprina, ka būtisks uzskaitītās dabasgāzes apjoma samazinājums sākās 2006.gadā, kad laika periodā no 2006.gada 30.jūnija līdz 2007.gada 30.septembrim uzskaitīts 2242 m^3, kas vidēji mēnesī ir 149 m^3, bet iepriekš no 2005.gada 31.jūlija līdz 2006.gada 30.jūnijam - 3276 m^3, kas vidēji mēnesī ir 273 m^3, un salīdzināmajā periodā no 2003.gada 31.marta līdz 2006.gada 30.jūnijam vidējais patēriņš mēnesī bija 356 m^3. Pēc jaunā gāzes skaitītāja uzlikšanas periodā no 2015.gada 31.augusta līdz 2020.gada 31.oktobrim uzskaitīts 16 602 m^3 jeb vidēji 268 m^3 mēnesī.

[5.6.2] Atbildētāja ir atbildīga par patērēto, bet neuzskaitīto dabasgāzi, kas tika izlietota laika periodā no 2006.gada 30.jūnija līdz 2015.gada 31.augustam, un no viņas prasītājas labā piedzenams parāds par patērēto dabasgāzi 5872,29 EUR.

[5.7] Kompensācijas noteikšanā prasītāja par pamatu ņēmusi datus par faktiski izlietotās dabasgāzes apjomu un izmantojusi koeficientu 2, nosakot kompensāciju par neuzskaitīto dabasgāzi 33 379,07 EUR. Prasītāja prasību par kompensācijas piedziņu uzturēja 15 156,92 EUR apmērā, to nepalielinot.

Vērtējot piedzenamo kompensācijas apmēru, jāņem vērā Satversmes tiesa 2020.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.2019-37-0103 30.3.punktā paustās atziņas par to, ka kompensācijas apmēra aprēķināšanā ir ievērojams kompensācijas mērķis un tās apmēram jābūt samērīgam.

Kompensācija pēc tās juridiskās dabas ir pielīdzināma līgumsodam un tās samērīga apmēra noteikšanai izmantojami kritēriji, kurus vispārējās jurisdikcijas tiesas atbilstoši no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas atvasinātajam samērīguma principam un Civillikuma 1717.pantam izmanto līgumsoda samērīguma noteikšanā. Tātad tiesai jāvadās no tiesību normām par līgumsodu (*Civillikuma 1717.pants*), vienlaikus ievērojot, ka Civillikuma 1716.pantā ietvertās vispārējās tiesību normas neregulē Enerģētikas likuma 42.^{3} panta pirmajā daļā noteiktās strīda tiesiskās attiecības. Piedzenamās kompensācijas aprēķināšanā nav piemērojams līguma 4.2.punkts, kas paredz kompensācijas aprēķināšanu trīskāršā apmērā. Tā saturs pēc būtības ir līdzīgs Noteikumu Nr.1048 87.punkta

saturam, kamdēļ atzīstams par prettiesisku un spēkā neesošu, nepieļaujot atbildētājas kā patērētājas tiesību aizskārumu.

[5.7.1] Nosakot piespriežamās kompensācijas apmēru, tiesai jāvadās no vispārējiem tiesību principiem (*Civilprocesa likuma 5.panta piektā daļā*), taisnīguma un samērīguma principa (*Satversmes tiesas 2003.gada 4.februāra spriedums lietā Nr.2002-06-01, Augstākās tiesas Senāta 2017.gada 28.februāra spriedums lietā Nr.SKC-120/2017*).

Tiesa ņem vērā prasītājas norādītos apstākļus par izlietotās, bet neuzskaitītās dabasgāzes apjomu ilgstošā laika periodā, prettiesiskās rīcības bīstamību, to, ka gāzes skaitītāja bojājumi nebija pamanāmi un redzami AS /Nosaukums B/ darbiniekiem, veicot gazificētā objekta apsekošanu, bet tos varēja konstatēt tikai atbilstoši sertificēts tiesu eksperts ar zināšanām mehanoskopisko pēdu izpētē. Vienlaikus ņemams vērā, ka uzskaitītā gāzes patēriņa apjoma būtiska samazināšanās tika konstatēta, sākot ar 2006.gada jūniju, bet šis apstāklis tika ignorēts, lai gan veikt gāzes skaitītāja pārbaudi nebija šķēršļu, negaidot 2015.gada 31.augustu. Līdz ar to taisnīgs un pārkāpuma smagumam samērīgs kompensācijas apmērs nosakāms 2936,15 EUR, kas ir puse no piedzītās parāda summas par patērēto, bet neuzskaitīto dabasgāzi. Tādējādi tiks izpildīta gan soḍīšanas funkcija, gan prevencijas funkcija, gan ievērots saprātīgs līdzsvars starp konkrētās personas tiesībām un sabiedrības interesēm. Pārējā daļā prasība par 12 220,77 EUR piedziņu noraidāma.

[5.8] Pamatojoties uz Noteikumu Nr.1048 90.2.punktu, ņemot vērā AS /Nosaukums B/ 2013.gada 20.septembrī apstiprināto cenrādi un AS /Nosaukums B/ 2015.gada 16.jūlija izziņā Nr.15-5-2/89 norādīto gāzes skaitītāja cenu, no atbildētājas piedzenami izdevumi 33,87 EUR par dabasgāzes skaitītāja demontāžu un skaitītāja uzlikšanu, un dabasgāzes skaitītāja vērtību 45,01 EUR.

[5.9] Prasītājai nosakāma tiesība saņemt likumiskos 6% no simta gadā no parāda pamatsummas par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) no sprieduma spēkā stāšanās, ievērojot Civillikuma 1763.pantā minētos procentu pieauguma ierobežojumus (*Civilprocesa likuma 195.panta pirmā daļa*).

[5.10] No atbildētājas prasītājas labā piedzenami tiesas izdevumi proporcionāli prasības apmierinātajai daļai 648,58 EUR (*Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa*) un ar lietas vešanu saistītie izdevumi par advokāta palīdzību 1425 EUR (*Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta b) apakšpunkts, otrā un ceturtā daļa*).

No atbildētājas valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 1,70 EUR, no prasītājas - 2,33 EUR (*Civilprocesa likuma 42.panta pirmā un trešā daļa*).

[5.11] Tā kā prasība apmierināta daļēji, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 140.panta sesto daļu, grozāms Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018.gada 20.decembra lēmums daļā par prasības nodrošinājuma apmēru, nosakot, ka prasība nodrošināma 8887,32 EUR apmērā.

[6] Par šo spriedumu daļā, ar kuru prasība apmierināta, apelācijas sūdzību iesniegusi atbildētāja /pers. A/ (*pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte Jeļena Averinska*) (*2.sējuma 95.-97.lapa*), lūdzot Vidzemes rajona tiesas 2021.gada 17.septembra spriedumu atcelt, izskatīt lietu pēc būtības un prasītājas prasību noraidīt.

Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[6.1] Taisot spriedumu, pirmās instances tiesa pareizi noteica būtiskus strīda jautājumus, taču tās dotais tiesiskais vērtējums neatbilst tiesību normām.

[6.2] Nav strīda, ka AS /Nosaukums A/ izveidota sadalīšanas rezultātā, nododot daļu mantas. Strīds pastāv par to, vai nodalītajā mantā ietilpst prasījuma tiesības pret atbildētāju, vai līdz ar sadalīšanu prasītājam ir nodotas tiesības prasīt parādu un kompensāciju par jau konstatētu pārkāpumu.

[6.2.1] Saskaņā ar Komerclikuma 355.panta otro daļu (*tā apelācijas sūdzībā*) lēmumā par sadalīšanu norādāma sadalāmās sabiedrības mantas sadale starp iegūstošajām sabiedrībām. Iegūstošā sabiedrība sadalīšanas rezultātā var iegūt tikai sadalīšanas brīdī pastāvošu mantu, kura tai ir nodota, un tā uzskatāma par pārgājušu iegūstošo sabiedrību īpašumā atbilstoši līgumam (*Komerclikuma 350.panta pirmā daļa, 336., 338.pants*). Mantas sadales aktu var pievienot lēmumam atsevišķa dokumenta veidā.

2017.gada 15.augusta sadalīšanas lēmuma 1.2.punktā minēts mantas sadales akts Nr.1/LG-/Nosaukums A/, bet lēmuma 4.1.punktā norādīts, ka sabiedrība nodala un nodod iegūstošajai sabiedrībai mantu, kas norādīta mantas sadales aktā. Saskaņā ar sadalīšanas lēmuma 4.4.punktu iegūstošā sabiedrība pārņem visas sabiedrības tiesības un pienākumus, kas saistīti ar mantu un nodalītajiem saimnieciskās darbības veidiem, tajā skaitā mantas sadales aktā aprakstītās tiesības un pienākumus, kas izriet no sabiedrības un trešo personu starpā noslēgtajiem līgumiem attiecībā par mantu. Arī sadalīšanas lēmuma 4.5., 4.6.punktā ir norāde par sabiedrības darījumiem, kas saistīti ar mantu, un to nodošanu iegūstošajai sabiedrībai.

Tātad jebkuras saistības un pienākumi ir nododami ar nodošanas–pieņemšanas aktu. Prasītāja nav iesniegusi mantas sadales aktu, kurā būtu norādīts par prasījuma tiesību pret atbildētāju nodošanu prasītājai. Tādas mantas nodošana nav minēta ne mantas sadales aktā Nr.1/LG-/Nosaukums A/, ne 2017.gada 22.decembra mantas nodošanas–pieņemšanas aktā.

[6.2.2] Nav strīda, ka līdz ar licences izsniegšanu prasītājai, tā ieguva tiesības piegādāt dabas gāzi patērētājiem, bet AS /Nosaukums B/ šādu tiesību zaudēja.

Tiesības darboties kā sistēmas operatoram dabasgāzes sadalē prasītājai piešķirtas no 2017.gada 7.decembra ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2017.gada 7.decembra lēmumu Nr.145. Ar šo lēmumu AS /Nosaukums B/ anulēta licence dabas gāzes sadalei. Minētā lēmuma 3.punktā nav minēts par saimnieciskās darbības, tiesību un pienākumu, mantas, kuru veido tiesības un pienākumi, kas izriet no sabiedrības un trešo personu starpā noslēgtajiem līgumiem uz mantu, prasījuma tiesību pēc delikta attiecībām, nodošanu.

[6.2.3] Tātad tiesai nebija pamata secināt, ka prasītājai ir nodotas prasījuma tiesības pret atbildētāju par AS /Nosaukums B/ ieskatā pieļautu pārkāpumu, kas radies pirms sabiedrības sadalīšanas 2015.gada 31.augustā. Turklāt parāds vai faktiskais dabas gāzes patēriņš savā būtībā ir mantiski novērtējams pametums, kas radies prettiesīgas darbības vai bezdarbības rezultātā (no tiesību pārkāpuma vai delikta), nevis parāds, kas radies saimnieciskās darbības rezultātā. Tiesības prasīt zaudējumus par pārkāpumu gāzes lietošanā un tiesības prasīt kompensāciju pieder tikai sistēmas operatoram - speciālajam tiesību subjektam. AS /Nosaukums B/, zaudējot sistēmas operatora statusu, zaudēja arī prasījuma tiesības pret atbildētāju.

[6.3] Tiesa pareizi secināja, ka katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šīs attiecības radušās, pārgrozījušās vai izbeigušās; neskartas paliek jau iegūtās tiesības (*Civillikuma 3.pants*), taču izdarīja nepareizus secinājumus par piemērojamiem tiesību aktiem, atstājot bez ievērības, ka atbildētāja attiecībās ar pakalpojumu sniedzēju ir patērētāja.

Tiesa, atsaucoties uz Noteikumu Nr.1048 36.2.punktu, nav ņēmusi vērā, ka to tvērumā atbildētāja ir mājas lietotāja, kurai gāzes uzskaites mēraparātu nodrošina pakalpojumu sniedzējs, savukārt kuram saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 13.pantu ir pienākums nodrošināt preces vai pakalpojuma atbilstību līguma noteikumiem. Minētais izriet arī no Noteikumu Nr.1048 16. un 17.punkta. Tātad tieši prasītājai ir pienākums pierādīt, ka gāzes skaitītājs uz uzstādīšanas brīdi atbilda normatīvo aktu prasībām.

Gāzes skaitītājs atbildētājai piederošajā dzīvoklī uzstādīts 2001.gadā citam lietotājam, bet līgums ar atbildētāju noslēgts 2003.gadā. Atzīstot par nepamatotiem atbildētājas iebildumus, tiesa bez ievērības atstājusi, ka Noteikumi Nr.40 regulē metroloģiskās prasības pašlaik, taču uz skaitītāja atbilstību attiecināmi tie normatīvie akti, kuri bija spēkā laikā, kad tas tika laists tirgū un nodots lietošanā. Attiecībā uz tipa apstiprinājuma zīmi LV 527/2000, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs norādīja, ka šīs zīmes esība marķējumā izriet no tipa apstiprinājuma sertifikāta Nr.527 nosacījumiem. Prasītāja tipa apstiprinājuma sertifikātu Nr.527 nav iesniegusi, līdz ar to tiesas secinājums par skaitītāja atbilstību likuma prasībām nav pamatots un nav balstīts uz pierādījumiem lietā. Secīgi prasītāja nevar prasīt nekādu kompensāciju par to bojāšanu un arī par šī priekšmeta bojājumiem nevar iestāties tiesiskās sekas.

[6.4] Strīda izšķiršanā nevar tikt izmantots eksperta /pers. B/ atzinums, jo tajā nav izskaidrots secinājumu rašanās mehānisms, nav saglabāti izpētes materiāli. Viņa kā eksperta pārkāpumus konstatēja Tiesu ekspertu padome, Valsts policija un Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa.

[6.5] Prasījums par skaitītāja vērtības piedziņu un demontāžas darbu apmaksu ir pretrunā Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 4.panta otrās daļas prasībām, noslēgtā līguma 3.1.punktam, Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 13.jūlija Direktīvas 2009/73/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu, kas Latvijā transponēta 2011.gada 2.martā, I Pielikuma prasībām, jo, slēdzot līgumu un līguma darbības laikā, atbildētāja par darbu izmaksu likmēm un skaitītāja vērtību likumā noteiktajā kārtībā netika informēta.

No 2015.gada 31.augusta akta par skaitītāja maiņu secināms, ka skaitītāja nomaiņa bija plānota, jo skaitītāji, kuri nav ne pirmreizēji, ne atkārtoti verificēti likumā noteiktajā termiņā nav pieļaujami lietošanai (N*oteikumu Nr.1048 16.punkts*), par ko sistēmas operators kā gāzes uzskaites mēraparātu īpašnieks nevarēja nezināt.

Ņemot vērā, ka jau sākotnēji atbildētājas īpašumā uzstādītais gāzes skaitītājs nebija pieļaujams lietošanai, tad nav nekāda tiesiska pamata piedzīt no atbildētājas izdevumus par skaitītāja maiņu un demontāžas darbiem, jo tādi maksājumi var tikt piedzīti tikai par sākotnēji lietošanai derīgo skaitītāju bojājumiem, kas radušies neatļautās darbības rezultātā (*Noteikumu Nr.1048 16., 60., 90.punkts*).

[6.6] Laika posms par kuru prasītāja veikusi parāda aprēķinu ir ievērojams. Tiesa bez ievērības atstāja, ka pastāv dokumentu glabāšanas termiņi, ka civilai atbildībai ir noteikts noilgums, kurš vērsts gan uz pierādījumu nodrošināšanas pieļaujamību, gan uz to, ka pārkāpuma gadījumā sodīšanas raksturam ir jābūt samērīgam. Noteikumos noteiktais divu gadu termiņš nav atzīts par Satversmei neatbilstošu.

Prasītāja pēc būtības cenšas uzspiest atbildētājai maksāt par sev vēlamo gāzes patēriņu. Personu ieradumi attiecībā uz ar nekustamo īpašuma lietošanu saistītajiem pakalpojumiem ir atšķirīgi, atbildētājai ir arī plašs ģimenes loks, kurš laika gaitā mainījās.

[6.7] Nosakot kompensācijas apmēru, tiesa atsaukusies uz Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra spriedumu lietā Nr.2019-37-0103, taču šā spriedumā 26.4.punktā atzīts, ka Noteikumi Nr.85 atšķiras no Noteikumiem Nr.1048, un noteikti vairāki veidi, kādos nosākams izlietotās dabasgāzes daudzums. Sprieduma 29.1.punktā norādīts, ka šo metožu noteikšana ir saistīta ar zināmu tiesību normas izdevēja rīcības brīvību, lemjot par labu kādam no iespējamiem veidiem. Tomēr šāda rīcības brīvība nav neierobežota, proti, tā nevar tikt izmantota patvaļīgi, pretēji vispārējiem tiesību principiem un citām Satversmes normām, kā arī starptautiskajām un Eiropas Savienības tiesībām (*sal. sk. Satversmes tiesas 2019.gada 18.aprīļa sprieduma lietā Nr.2018-16-03 15.1.punktu*). Par ekonomisko ekvivalenci un līdzīgā laika posma metodi sprieduma 29.1.1.punktā Satversmes tiesa norāda uz metodi, kas piemērojama lietotājam, kas nav mājsaimniecības lietotājs (*Noteikumu Nr.85 99.1.punkts*). Atbildētāja pie šīs kategorijas nepieder, kamdēļ nav tiesiska pamata piemērot tiesību normu analoģiju, attiecinot to uz atbildētāju.

Nav pamata atsaukties uz Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra spriedumu lietā Nr.2019-37-0103, jo konkrētā prasība ir celta uz citu Ministru kabineta noteikumu pamata, par kuru ir pieņemts atsevišķs Satversmes tiesas spriedums.

Nosakot kompensācijas apmēru, tiesa piemēroja analoģiju un atsaucās uz tiesību normām par līgumsodu, taču neņēma vērā, ka likumdevējs līgumsodu aprobežojis ar 10% no pamatsummas.

[6.8] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka lietās, kurās ir iesaistīts patērētājs, tiesa vērtē līguma noteikumus arī tad, kad līgums nav apstrīdēts.

[7] Ar Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesneses 2021.gada 15.novembra lēmumu ierosināta apelācijas tiesvedība un civillieta nozīmēta izskatīšanai rakstveida procesā, nosakot termiņu papildu paskaidrojumu un citu procesuālo lūgumu iesniegšanai (*2.sējuma 106.lapa*).

[8] Atbildētāja/pers. A/ 2021.gada 18.oktobrī, 5.novembrī un 8.novembrī iesniegusi tiesai iesniegumus (*2.sējuma 107., 108., 125.lapa*) un 2021.gada 15.decembrī iesniegusi papildu rakstveida paskaidrojumu (*2.sējuma 111.lapa*).

[8.1] 2021.gada 18.oktobra lūgumam, atsaucoties uz Civilprocesa likuma 77.pantu, pievienoti šādi dokumenti: AS /Nosaukums B/ 2019.gada 20.decembra paziņojums par dabasgāzes skaitītāja rādījumu ziņošanu, dabasgāzes patēriņa pārskats par periodu no 2019.gada 1.novembra līdz 2020.gada 31.oktobrī un 2021.gada 3.augusta paziņojums par izmaiņām izlīdzinātā maksājuma summās. Norādīts, ka šie dokumenti izslēdz pirmās instances tiesas apgalvojumu, ka AS /Nosaukums A/ pārņēma AS /Nosaukums B/ saistības un tiesības attiecībā pret atbildētāju. Lūgums pamatots ar to, ka šāds jautājums atbildētājai radies pēc pirmās instances tiesas sprieduma taisīšanas, kad analoģiska situācija bija konstatēta citas lietas ietvaros.

[8.2] 2021.gada 5.novembra iesniegumā norādīts, ka vienotas prakses veidošanā varētu būt nozīme faktam, ka Augstākās tiesas Senāts nozīmējis izskatīšanai paplašinātā sastāvā civillietu Nr.C29707615, Nr.SKC-0767-21, pieļaujot, ka lieta skar Noteikumu Nr.1048 piemērošanu.

[8.3] 2021.gada 8.novembra iesniegumā, ņemot vērā Civilprocesa likuma 74.pantu, ievērojot pušu un pirmās instances tiesas atšķirīgus traktējumus, lūgts pieprasīt no prasītājas tipa apstiprinājuma sertifikātu Nr.527 ar visiem pielikumiem.

[8.4] Papildus apelācijas sūdzībā norādītajam paskaidrojumā norādīti šādi argumenti.

[8.4.1] Atbilstoši Noteikumu Nr.1048 1.punktam, attiecībās ar lietotājiem sistēmas operatora funkcijas pilda energoapgādes komersants, kurš piegādā lietotājam gāzi un slēdz ar lietotāju līgumu par dabasgāzes piegādi. Līgums par dabasgāzes piegādi atbildētājai ir noslēgts ar AS /Nosaukums B/, kura izraksta rēķinus un saņem samaksu. Prasītājai nav līgumisko attiecību ar atbildētāju.

[8.4.2] Gāzes skaitītāja tips ir apstiprināts, taču nav pierādījumi par konkrētā skaitītāja atbilstību apstiprinātajam tipam, uz tā nav tipa apstiprinājuma atzīmes. Lietā nav tipa apstiprinājuma sertifikāts Nr.527 ar pielikumiem. Tātad nav pierādīts, ka atbildētājas lietošanā bija nodots uzskaitei derīgs gāzes skaitītājs, kuru atļauts laist brīvā apgrozībā un izmantot dabas gāzes apjoma uzskaitei.

[8.4.3] Ņemot vērā ekspertes /pers. C/ atzinumā norādīto, secināms, ka nav konstatēta iejaukšanas skaitītāja darbībā, nav iespējams noteikt, vai bojājumi uz skaitītāja kniedes ir radušies ražošanas procesā vai atkārtoti nelikumīgi to aizplombējot, rūpnīcas

verifikācijas plomba atbilst paraugplombai pēc vispārējām pazīmēm, ka, ņemot vērā tās deformēšanos, nav iespējams noteikt, vai abas plombas ir noplombētās ar tām pašām plombstangām, uz priekšējā panelī iebūvētā mehānisma bojājumi nav konstatēti. Ekspertes atzinums nesatur secinājumu, ka ir pastāvējusi iespēja ietekmēt skaitītāja skaitīšanas mehānismu, ka dabasgāzes uzskaites skaitītāja darbībā no atbildētājas puses būtu notikusi iejaukšanās, kas ļautu samazināt faktiski patērētās dabasgāzes uzskaiti vai vispār to neuzskaitīt.

[8.4.4] Eksperts/pers. B/ atzinumā nepaskaidro, kā viņš noteica bojājumu rašanas laiku. Izdarot apgalvojumus viņš atsaucas uz fotoattēliem, kas nevar aizstāt eksperta izpēti un secinājumu pamatošanu aprakstā.

[9] Prasītāja AS /Nosaukums A/ iesniegusi papildu rakstveida paskaidrojumus (*2.sējuma 114.-118.lapa*), lūdzot piedzīt no atbildētājas parādu par patērēto dabasgāzi 5872,29 EUR, kompensāciju 2936,15 EUR, skaitītāja demontāžas un jauna skaitītāja uzlikšanas izdevumus 33,87 EUR, jauna skaitītāja vērtību 45,01 EUR un tiesāšanās izdevumus 2073,58 EUR.

Paskaidrojumā norādīti šādi apsvērumi.

[9.1] AS /Nosaukums B/ ir nodevusi prasītājai visas prasījuma tiesības pret atbildētāju. Saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas Komersantu reģistrā esošajiem datiem vienīgais sadales sistēmas operators Latvijā ir prasītāja AS /Nosaukums A/, kura ir atbildīga par dabasgāzes saņemšanu no dabasgāzes pārvades sistēmas operatora un transportēšanu līdz enerģijas lietotājiem (*Enerģētikas likuma 45.panta pirmā daļa*). Savukārt ar dabasgāzes tirdzniecību nodarbojas 31 komersants, tajā skaitā AS /Nosaukums B/, kura kā publiskais tirgotājs tirgo dabasgāzi saistītājiem lietotājiem, tajā skaitā atbildētājai (*Enerģētikas likuma 107.pants*). Tādējādi būtiski ir nejaukt dabasgāzes tirgotāju ar dabasgāzes sadales sistēmas operatoru, kā arī to tiesību un pienākumu apjomu, kas attiecas uz vienu vai otru iepriekš pieminēto tiesību subjektu.

Arī no Satversmes tiesas 2021.gada 14.oktobra sprieduma lietā Nr.2021-03-03 izriet, ka līdz 2017.gada 5.janvārim Latvijas dabasgāzes tirgū darbojās tikai viens energoapgādes komersants, kas nodrošināja dabasgāzes iepirkšanu, uzglabāšanu, pārvadi, sadali un tirdzniecību. 2017.gada 3.aprīlī, stājoties spēkā atsevišķām Enerģētikas likuma normām un uz to pamata Ministru kabineta 2017.gada 7.februārī izdotajiem noteikumiem Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi", dabasgāzes tirgus tika atvērts citiem dabasgāzes tirgotājiem, nodrošinot enerģijas lietotājiem iespēju brīvi izvēlēties dabasgāzes tirgotāju un iegādāties dabasgāzi par cenu, kas noteikta, tirgus dalībniekiem savstarpēji vienojoties. 2017.gada 7.decembrī sadales pakalpojumu sniegšanu pārņēma AS /Nosaukums A/, kurai tika izsniegta ekskluzīva licence dabasgāzes sadalei Latvijas teritorijā. Minēto izmaiņu rezultātā AS /Nosaukums B/ šobrīd nodarbojas vien ar dabasgāzes tirdzniecību.

[9.2] Attiecībā uz atbildētājas apgalvojumiem par to gāzes skaitītājiem bija jābūt verificētiem likumā noteiktajā termiņā, un ka gāzes skaitītāja maiņa 2015.gada 31.augustā ir plānota, norādāms, ka saskaņā ar Noteikumu Nr.334 1.punktu, šie noteikumi apstiprina valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu un nosaka to verificēšanas periodiskumu. Saskaņā ar Noteikumu Nr.334 pielikuma 5.7.punktu gāzes patēriņa skaitītāju (sadzīves) verificēšanas periodiskums noteikts ne retāk kā reizi 15 gados. Konkrētais gāzes skaitītājs gazificētajā objektā tika uzlikts 2001.gada 11.septembrī un noņemts 2015.gada 31.augustā, tātad pirms tā verifikācijas termiņa beigām, kas ir 15 gadi.

[9.3] Gazificētajā objektā uzstādītā skaitītāja tips, proti, Premagas G4 BK ir apstiprināts, ko apliecina sertifikāts Nr.527, uz ko ir attiecīga norāde Valsts mērīšanas līdzekļu reģistrā, kas pieejams pēc saites: http://www.latmb.lv/lv/gazes-skaititaji, un iekļauts Valsts mērīšanas līdzekļu reģistrā, tādējādi to bija atļauts lietot Latvijas Republikā valsts metroloģiskajai kontrolei pakļautajās jomās. Tas atbilst likuma "Par mērījumu vienotību" 9.panta pirmajā daļā (*redakcijā, kas bija spēkā no 1998.gada 1.maija līdz 204.gada 23.jūnijam*) un minētā likuma 1.panta 14.punktā (*redakcijā, kas bija spēkā no 2001.gada 4.maija līdz 2006.gada 20.jūlijam*) noteiktajam. Noteikumi Nr.40, uz kuriem apelācijas sūdzībā atsaukusies atbildētāja, stājās spēkā 2007.gada 12.janvārī, proti, pēc tam, kad skaitītājs tika laists tirgū un uzstādīts gazificētajā objektā.

Patērētāju tiesību aizsardzības centra vēstulē Nr.4.-7/2686 nav norādīts, uz kādu normatīvo aktu pamata nonākts pie secinājuma, ka dabasgāzes skaitītāja marķējumā jābūt norādītai piešķirtajai tipa apstiprinājuma zīmei LV 527/2000 un izdarīts secinājums, ka dabasgāzes skaitītājs neatbilst apstiprinātajam nacionālajam tipam un to 2003.gadā nevarēja nodot lietošanā likumā noteiktajās reglamentētajās jomās, tai skaitā norēķinu operācijās par patērēto dabasgāzi.

[9.4] Nav pamata apšaubīt /pers. B/ kompetenci un zināšanas, ko cita starpā apliecina fakts, ka viņš ir mehanoskopisko pēdu izpētē sertificēts tiesu eksperts un iekļauts Tiesu ekspertu reģistrā. 2016.gada 9.marta eksperta atzinumā Nr./numurs C/ par trasoloģiskās ekspertīzes veikšanu ir konstatēta iejaukšanās dabasgāzes skaitītājā, kniedē un skaitītāja rūpnīcas plombā, kas liecina par atbildētājas negodprātīgu un apzinātu rīcību, nenodrošinot skaitītāja ražotāja uzstādītās kniedes un skaitītāja rūpnīcas plombas saglabāšanu, kā rezultātā atbildētājai bija iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas.

Veicot skaitītāja un /Nosaukums B/ plombas trasoloģisko ekspertīzi, tiesu eksperte /pers. C/ 2020.gada 31.jūlija eksperta atzinumā Nr./numurs D/ konstatēja skaitītāja priekšējā paneļa iekšējo virsmu bojājumus, kniedes noņemšanas faktu un skaitītāja rūpnīcas plombas atvēršanu un atkārtotu aizspiešanu.

Tādējādi tiesu eksperta /pers. B/ atzinumā konstatētais kopsakarā ar tiesu ekspertes /pers. C/ atzinumā konstatēto par iejaukšanos skaitītājā, kniedē un skaitītāja rūpnīcas plombā apstiprina faktu, ka skaitītāja ražotāja rūpnīcā uzstādītā kniede tikusi prettiesiski noņemta, savukārt skaitītāja rūpnīcas plomba atvērta un atkārtoti aizvērta. Tas ir pietiekams pierādījums tam, lai atzītu, ka atbildētāja ir pieļāvusi līguma 2.1.5.punkta un Noteikumu Nr.1048 21. un 36.2.punkta pārkāpumu, proti, nav nodrošinājusi gazificētajā objektā uzstādītā skaitītāja, kniedes un skaitītāja rūpnīcas plombas saglabāšanu, kā rezultātā atbildētājai tika radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas.

Prettiesisku iejaukšanos skaitītājā un prettiesiski radītās iespējas dabasgāzes lietošanai bez maksas arī reālu izmantošanu, apliecina arī ziņas par uzskaitītās dabasgāzes patēriņu gazificētajā objektā, kas saskaņā ar pastāvošo tiesu praksi ir ņemamas vērā, izskatot konkrēto lietu (*Latgales apgabaltiesas 2019.gada 27.jūnija sprieduma civillietā Nr.C29666916 13.2.punkts, Kurzemes apgabaltiesas 2020.gada 20.marta sprieduma civillietā Nr.C30836518 11.punkts*).

[9.5] Satversmes tiesa spriedumā atzina, ka energoapgādes komersantam ir tiesības saņemt maksu par izlietoto dabasgāzi, kā arī kompensāciju saskaņā ar Enerģētikas likuma $42.^3$ panta pirmo daļu, kas bija spēkā līdz 2016.gada 7.martam. Tajā pašā laikā Satversmes tiesa atzina par neatbilstošām tiesību normas, proti, Noteikumu Nr.1048 56., 58. un 87.punktu, kas noteica izlietotās dabasgāzes un kompensācijas aprēķināšanas kārtību pēc sistēmas operatora apstiprinātajā norēķinu kārtībā noteiktajām diferencētajām patēriņa normām. Līdz ar to nav likuma vai Ministru kabineta normas, kas noteiktu kārtību kā tiek aprēķināta maksa par izlietoto dabasgāzi un kompensācija, ja tiek konstatēts dabasgāzes apgādes un lietošanas jomu reglamentējošo normatīvo tiesību aktu pārkāpums.

Satversmes tiesa, izskatot lietu Nr.2019-37-0103 par Noteikumu Nr.85 98., 99. un 100.punktu atbilstību Satversmes 64. un 105.pantam un Enerģētikas likuma 42.^{3} panta pirmajai daļai (*redakcijā, kas bija spēkā no 2008.gada 4.jūlija līdz 2016.gada 7.martam*), 2020.gada 28.septembra spriedumā attiecībā par mājsaimniecības lietotāju un enerģijas lietotāju, kas nav mājsaimniecības lietotājs ir paudusi, ka vispārīgā Civillikuma regulējuma piemērošanā mājsaimniecības lietotājam un enerģijas lietotājam, kas nav mājsaimniecības lietotājs, nav būtisku atšķirību. Tātad lietā Nr.2019-10-0103 Satversmes tiesas izdarītos secinājumus par apstrīdētajā likuma normā ietvertā mājsaimniecības lietotāja pamattiesību ierobežojuma nepieciešamību ir pamats attiecināt arī uz enerģijas lietotāju, kas nav mājsaimniecības lietotājs (*Satversmes tiesas sprieduma Nr.2019-37-0103 22.punkts*). Tātad arī otrādi – noteikumi, kas attiecināmi uz enerģijas lietotāju, kas nav mājsaimniecības lietotājs, ir attiecināmi arī uz mājsaimniecības lietotāju.

Pārbaudot pušu iesniegtos pierādījumus, tiesai ir jānoskaidro arī apstākļi par faktiski patērēto dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos vai analogā situācijā līdzīgā laikposmā. Pušu iesniegtos pierādījumus tiesa novērtē atbilstoši Civilprocesa likuma 97.pantam, proti, tiesai katrā gadījumā jāpārbauda, vai iesniegtie dati patiešām atbilst dabasgāzes daudzumam, kas patērēts līdzīgos apstākļos vai analogā situācijā līdzīgā laikposmā. Ja izņēmuma gadījumā energoapgādes komersanta rīcībā ir pierādījumi tam, ka enerģijas lietotājs ir patērējis lielāku dabasgāzes daudzumu, šie pierādījumi ir izmantojami, nosakot patērētās dabasgāzes daudzumu un par to veicamās samaksas apmēru. Apstrīdētajās noteikumu normās paredzētā patērētās dabasgāzes daudzuma noteikšanas metode, saskaņā ar kuru tiek izmantots faktiski patērētās dabasgāzes daudzums līdzīgā laikposmā līdzīgos apstākļos, nodrošina ekonomisko ekvivalenci. Tādēļ personas pamattiesību aizskārums ir mazāks nekā labums, ko sabiedrība gūst šīs metodes izmantošanas rezultātā, un apstrīdētajās noteikumu normās ietvertais pamattiesību ierobežojums šajā daļā atbilst samērīguma principam (*Satversmes tiesas sprieduma Nr.2019-37-0103 30.3.punkts*).

Tādējādi konkrētajā lietā faktiski izlietotās, bet neuzskaitītās dabasgāzes apjoma aprobežošana, piemēram, ar divu gadu periodu, neskatoties uz lietā esošajiem pierādījumiem, ka dabasgāze bez uzskaites vai nepilnīgas uzskaites lietota ievērojami ilgākā laika periodā, nenodrošinātu ekonomisko ekvivalenci un stāvokļa, kāds pastāvētu, ja attiecīgais dabasgāzes lietošanas normatīvo aktu pārkāpums nebūtu noticis, atjaunošanu.

[9.6] Ņemot vērā starp pusēm pastāvošo strīdu par prasījuma tiesību pārņemšanu, prasītāja paskaidrojumam pievienojusi 2021.gada 2.novembra aktu Nr.LG-/Nosaukums A///pers. A/. Jautājumi par prasījuma tiesību pāreju reorganizācijas ceļā un to pierādīšanu jau risināti arī tiesu praksē (*Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 20.augusta lēmums civillietā Nr.C33546818, Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2021.gada 25.novembra lēmums lietā Nr.C29227921*).

[10] 2022.gada 3.janvārī atbildētāja tiesā iesniegusi atsauksmi uz prasītāja paskaidrojumiem, kurai pievienoti šādi dokumenti: SIA /Nosaukums C/ 2021.gada 17.decembra vēstule Nr.01-10/MB32 adresēta AS /Nosaukums B/par mēriekārtas tipa apstiprināšanas sertifikāta izsniegšanu, Mērīšanas līdzekļa tipa apstiprināšanas sertifikāts Nr.527 ar pielikumiem.

[11] Tā kā izskatāmā civillieta AS /Nosaukums A/ prasībā pret /pers. A/ par parāda un kompensācijas piedziņu nav saistīta ar personas nozīmīgu tiesību aizskārumu, ņemot vērā, ka lietā jau ir pietiekams apjoms pierādījumu, tostarp pirmās instances tiesā nopratinātās ekspertes /pers. C/ un liecinieka /pers. D/ liecības, lietas dalībnieku paskaidrojumi, ievērojot Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma 10.pantā noteikto, tiesas kolēģija atzīst, ka lieta ir izskatāma rakstveida procesā. Lietas dalībniekiem ir paziņots par lietas izskatīšanu rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[12] Iepazinusies ar civillietas materiāliem, novērtējusi lietas materiālos esošos pierādījumus to kopsakarā ar prasībā, atbildētājas apelācijas sūdzībā un rakstveida paskaidrojumos norādītajiem argumentiem un apsvērumiem, prasītājas rakstveida paskaidrojumos par apelācijas sūdzību izteiktajiem iebildumiem, tiesas kolēģija atzīst, ka atbildētājas apelācijas sūdzība ir daļēji pamatota un prasītājas AS /Nosaukums A/ prasība ir apmierināma daļēji.

[13] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās. Lietas izskatīšanas robežas apelācijas instances tiesā nosaka prasības pieteikums, pirmās instances tiesas spriedums un apelācijas sūdzība.

Tādējādi tiesas kolēģija nevērtē atbildētājas apelācijas instances tiesai iesniegtajos iesniegumos un papildus paskaidrojumos norādītos argumentus, apsvērumus un to pamatojošos pierādījumus, kas atšķiras no apelācijas sūdzībā minētā. Apelācijas instances tiesa izskata lietu tādā apjomā, kā norādīts apelācijas sūdzībā, vērtējot tikai tos iebildumus un apsvērumus, ko savā apelācijas sūdzībā norādījusi atbildētāja. Civilprocesa likums neparedz apelācijas sūdzības papildināšanu pēc tās iesniegšanas termiņa notecēšanas.

[13.1] Puses nav pārsūdzējušas pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru noraidīta prasība daļā par kompensācijas 12 220,77 EUR piedziņu un daļā, ar kuru grozīts Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2018.gada 20.decembra lēmums par prasības nodrošinājumu par ķīlas tiesības atzīmes ierakstīšanu Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/u z /pers. A/ piederošo nekustamo īpašumu /adrese A/, kadastra numurs /numurs B/, nosakot prasības nodrošinājumu 8887,32 EUR apmērā. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 203.panta otro daļu spriedums tā nepārsūdzētajā daļā ir stājies likumīgā spēkā.

Prasītāja uztur prasību par parāda par patērēto dabasgāzi 5872,29 EUR, kompensācijas 2936,15 EUR, skaitītāja demontāžas un jauna skaitītāja uzlikšanas izdevumu 33,87 EUR un skaitītāja vērtības 45,01 EUR, kā arī un tiesāšanās izdevumu 2073,58 EUR piedziņu no atbildētājas prasītājas labā.

[14] Atbildētāja apelācijas instances tiesā iesniegusi lūgumus par pierādījumu pievienošanu un izprasīšanu (*sk. šā sprieduma 8.1., 8.3., 10.punktu*).

[14.1] Tiesa noraida lūgumu par 2018.gada 18.oktobra iesniegumam (lūgumam) pievienoto dokumentu pievienošanu lietas materiāliem. Strīds par prasītājas prasījuma tiesībām pret atbildētāju starp pusēm pastāvēja jau lietas izskatīšanas laikā pirmās instances tiesā, taču ne paskaidrojumos par prasību, ne apelācijas sūdzībā atbildētāja savus iebildumus nav pamatojusi ar apstākli, ka paziņojumu par dabasgāzes skaitītāja rādījumu ziņošanu, dabasgāzes patēriņa pārskatu un paziņojumu par izmaiņām izlīdzinātā maksājuma summās, atbildētāja saņem no AS /Nosaukums B/, nevis prasītājas. Līdz ar to atbildētājas iesniegtajiem dokumentiem nav nozīme lietā (*Civilprocesa likuma 94.pants*). Turklāt pati atbildētājas pārstāve iesniegumā norāda, ka šāds jautājums radies pēc sprieduma taisīšanas, kad analoģisku situāciju konstatējusi citas lietas ietvaros.

[14.2] 2021.gada 8.novembra iesniegumā (lūgumā), ievērojot pušu un pirmās instances tiesas atšķirīgus traktējumus, lūgts pieprasīt no prasītājas tipa apstiprinājuma sertifikātu Nr.527 ar visiem pielikumiem.

Kā redzams no lietas materiāliem, SIA /Nosaukums C/ 2021.gada 30.aprīļa vēstuli par skaitītāja tipa reģistrāciju (*2.sējuma 44.lapa*) prasītāja iesniegusi 2021.gada 19.maijā, savukārt Patērētāju tiesību aizsardzības centra atbildi uz 2021.gada 22.februāra

iesniegumu (*2.sējuma 25.lapa*) atbildētāja iesniegusi 2021.gada 22.martā, tātad vairāk kā četrus mēnešus pirms pirmās instances tiesas sprieduma taisīšanas lietā. Pieteikumā nav norādīts neviens no lietas dalībnieka gribas neatkarīgs šķērslis, kas būtu liedzis atbildētājai iegūt šādus pierādījumu lietas izskatīšanas laikā pirmās instances tiesā. Atsauce uz pušu un pirmās instances tiesas atšķirīgiem traktējumiem, liecina par to, ka atbildētāja šādu informāciju uzskatīja par nepieciešamu iegūt tikai pēc tiesas sprieduma taisīšanas par prasības daļēju apmierināšanu.

Tādējādi, nekonstatējot nevienu attaisnojošu iemeslu, kamdēļ šāds lūgums par pierādījuma izprasīšanu netika pieteiks pirmās instances tiesā, tiesas kolēģija nolemj šo atbildētājas pārstāves lūgumu noraidīt (*Civilprocesa likuma 430.panta ceturtā daļa*).

[14.3] 2022.gada 3.janvārī atbildētāja tiesā iesniedza atsauksmi uz prasītājas papildu paskaidrojumiem, kurai pievienoti šādi dokumenti: SIA /Nosaukums C/2021.gada 17.decembra vēstule Nr.01-10/MB32 adresēta AS/Nosaukums B/ par mēriekārtas tipa apstiprināšanas sertifikāta izsniegšanu, Mērīšanas līdzekļa tipa apstiprināšanas sertifikāts Nr.527 ar pielikumiem.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 49.pantu tiesības izpildīt procesuālas darbības zūd līdz ar likuma vai tiesas noteiktā termiņa izbeigšanos. Pēc procesuālā termiņa izbeigšanās iesniegtās sūdzības un dokumentus nepieņem.

Ņemot vērā, ka atbildētāja atsauksmi uz prasītājas paskaidrojumiem un tai pievienotos dokumentus (*tiesā saņemti 2022.gada 3.janvārī*) iesniegusi pēc tiesas noteiktā papildu paskaidrojumu vai citu procesuālo lūgumu iesniegšanas termiņa (*2021.gada 15.decembris*), tiesas kolēģija, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 49.pantu, šos dokumentus nepieņem.

Papildus norādāms, ka nav pieļaujama situācija, ka lietas izskatīšana tiktu atlikta un pārējiem lietas dalībniekiem noteikts jauns laiks paskaidrojumu vai pierādījumu iesniegšanai ikreiz pēc tam, kad kāda no pusēm iesniegusi savus paskaidrojumus, uz kuriem iebildumi radušies pretējai pusei. Jāņem vērā, ka lietā jau ir iesniegti pušu sagatavoti rakstveida paskaidrojumi, apelācijas sūdzība, kā arī puses savus paskaidrojumus un runas teikušas arī pirmās instances tiesā. Apelācijas instances tiesa lietu skata tikai tajās robežās, kādās celta prasība un iesniegta apelācijas sūdzība.

[15] Prasītāja papildu paskaidrojumiem pievienojusi 2021.gada 2.novembra aktu Nr.LG-/Nosaukums A///pers. A/ par prasījuma tiesību nodošanu (*sk. šā sprieduma 9.6.punktu*).

Ņemot vērā starp pusēm pastāvošo strīdu par prasījuma tiesību pārņemšanu un to, ka prasītājai šo dokumentu nebija iespējams iesniegt līdz sprieduma taisīšanai pirmās instances tiesā un tas ir attiecināms uz izskatāmo lietu, tiesas kolēģija to pievieno lietas materiāliem.

[16] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 430.panta trešo daļu fakti, kas konstatēti pirmās instances tiesā, apelācijas instances tiesā nav jāpārbauda, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā. Lietā nav strīda par šādiem pušu norādītiem un tiesas konstatētiem faktiem.

2001.gada 11.septembrī nekustamajā īpašumā /adrese A/ uzlikts jauns gāzes skaitītājs G4 BK Nr.1173204, plomba Nr.5047086, skaitītāja stāvoklis 00000, par ko sastādīts akts par gāzes skaitītāja nomaiņu vai demontāžu (*1.sējuma 95.lapa*).

Nekustamais īpašums /adrese A/ pieder atbildētājai /pers. A/, pamatojoties uz 2004.gada 14.jūlija pirkuma līguma pamata. Īpašuma tiesības Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/nostiprinātas 2004.gada 16.septembrī (*1.sējuma 23.-25.lapa*).

2003.gada 28.aprīlī starp AS/Nosaukums B/kā piegādātāju un /pers. A/ kā lietotāju noslēgts līgums par dabasgāzes piegādi dzīvokļa īpašniekam (īrniekam) Nr.33-410894 adresē /adrese A/ (*1.sējuma 28.lapa*).

2015.gada 31.augustā sastādīts akts par skaitītāja maiņu pēc plāna, fiksējot, ka gazificētajā objektā noņemts skaitītājs G4 BK Nr.1173204, plomba Nr.5047086, ar rādījumu 44286 un noņemtais skaitītājs ielikts drošības maisā Nr.1998682; pievienots jauns skaitītājs BK-G4M Nr.00441817 (*1.sējuma 32.lapa*).

[17] Tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas konstatētie faktiskie un tiesiskie apstākļi, uz kuriem balstīti tiesas secinājumi un argumenti par prasītāju kā AS /Nosaukums B/ saistību un tiesību pārņēmēju un secīgi prasītājas prasījuma tiesībām pret atbildētāju, par dabasgāzes patēriņa skaitītāja tipa apstiprināšanu un pirmreizējo verificēšanu, tā bojājumiem, kas atbildētājai radīja iespēju patērēt dabasgāzi bez maksas, par patērētās dabasgāzes daudzuma aprēķināšanas metodēm, ir pareizs un apelācijas instances tiesa pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai (*Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa*).

[18] Nav pamatots apelācijas sūdzībā norādītais apgalvojums, ka prasītājai AS /Nosaukums A/ nav prasījuma tiesības pret atbildētāju.

[18.1] Lietā nodibināts, ka, lai izpildītu Enerģētikas likuma grozījumu prasības (*redakcijā, kas stājās spēkā 2018.gada 1.janvārī*), AS /Nosaukums B/ tika reorganizēta, nodalot no AS /Nosaukums B/ un nodibinot AS /Nosaukums A/, kura no 2018.gada 1.janvāra veic dabasgāzes sadales sistēmas operatora pienākumus Latvijā.

Saskaņā ar Komerclikuma 336.panta pirmo daļu sadalīšana ir process, kurā sabiedrība (sadalāmā sabiedrība) nodod savu mantu vienai sabiedrībai vai vairākām citām sabiedrībām (iegūstošās sabiedrības) sašķelšanas vai nodalīšanas ceļā. Nodalīšanas gadījumā sadalāmā sabiedrība nodod daļu savas mantas vienai iegūstošajai sabiedrībai vai vairākām šādām sabiedrībām. Nodalīšanas gadījumā sadalāmā sabiedrība turpina pastāvēt (*šā panta ceturtā daļa*).

Ar 2017.gada 15.augusta sadalīšanas lēmumu Nr.1 nolemts AS /Nosaukums B/ reorganizācijas procesā sadalīt un izveidot jaunu sabiedrību, kura pārņem AS /Nosaukums B/ tiesības un pienākumus, proti, iegūstošā sabiedrība AS /Nosaukums A/ pārņem visas AS/Nosaukums B/" tiesības un pienākumus, kas saistīti ar mantu un nodalītajiem saimnieciskās darbības veidiem, tajā skaitā mantas sadales aktā aprakstītās tiesības un pienākumus, kas izriet no sabiedrības un trešo personu starpā noslēgtajiem līgumiem attiecībā uz mantu (*1.sējuma 55.-60.lapa*).

Saskaņā ar Komerclikuma 350.panta pirmo daļu reorganizācija uzskatāma par spēkā stājušos ar brīdi, kad komercreģistrā izdarīti ieraksti par visām reorganizācijas procesā iesaistītajām pusēm, ieskaitot jaundibinātās sabiedrības.

Ar Uzņēmuma reģistra 2017.gada 1.decembra lēmumu komercreģistrā ierakstīta reorganizācija – sadalīšana, nodalot daļu mantas no komercsabiedrības AS /Nosaukums B/ un izveidojot komercsabiedrību AS /Nosaukums A/ (*1.sējuma 72.-73.lapa*).

[18.2] Atbildētāja apelācijas sūdzībā citējusi Komerclikuma 355.panta trešās daļas otro un trešo teikumu. Minētā tiesību norma noteic, ja sabiedrībai sadaloties, tiek dibināta jauna iegūstošā sabiedrība un reorganizācijā nav iesaistīta jau pastāvoša sabiedrība, sadalāmā sabiedrība pieņem lēmumu par sadalīšanu, kas aizstāj šā likuma 338.pantā minēto līgumu. Lēmumā par sadalīšanu papildus šā likuma 338.panta otrajā daļā minētajām ziņām norādāma iegūstošās sabiedrības firma, juridiskā adrese un sadalāmās sabiedrības mantas sadale starp iegūstošajām sabiedrībām. Mantas sadales aktu var pievienot lēmumam atsevišķa dokumenta veidā.

No AS /Nosaukums B/2017.gada 15.augusta sadalīšanas lēmuma Nr.1 4.1.punkta izriet, ka AS /Nosaukums B/ (sabiedrība) nodala un nodod iegūstošajai sabiedrībai AS /Nosaukums A/ mantu, kas norādīta mantas sadales aktā. No šī lēmuma 4.4.punkta izriet, ka iegūstošā sabiedrība pārņem visas sabiedrības tiesības un pienākumus, kas ir saistīti ar mantu un nodalītajiem saimnieciskās darbības

veidiem.

2017.gada 7.decembrī Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija izsniedza AS /Nosaukums A/ licenci dabasgāzes sadalei Latvijas teritorijā (*1.sējuma 74.-76.lapa*), no kā secināms, ka AS /Nosaukums A/ pārņēma dabasgāzes sadales pakalpojumu sniegšanu, proti, AS /Nosaukums A/ pilntiesīgi pilda dabasgāzes sadales sistēmas operatora funkcijas AS /Nosaukums B/ vietā. Minēto izmaiņu rezultātā AS /Nosaukums B/ nodarbojas vien ar dabasgāzes tirdzniecību.

Tādējādi pirmās instances tiesa ir pamatoti secinājusi, ka tiesiskās attiecības starp AS/Nosaukums B/ un prasītāju izveidojušās uz Enerģētikas likuma un vienpusēja lēmuma, nevis cesijas līguma pamata.

AS /Nosaukums B/ un AS "/Nosaukums A/, pamatojoties uz AS /Nosaukums B/ 2017.gada 15.augusta sadalīšanas lēmumu Nr.1, 2017.gada 15.augusta AS /Nosaukums B/ mantas sadales aktu Nr.2/LG-/Nosaukums A/ (*apstiprināts ar 2017.gada 15.augusta akcionāru sapulces lēmumu "Par akciju sabiedrības /Nosaukums B/ reorganizāciju" un AS /Nosaukums B/ sadalīšanas bilanci*), ievērojot 2017.gada 22.decembra AS /Nosaukums B/ un AS "/Nosaukums A/ mantas nodošanas-pieņemšanas aktu Nr.LG-/Nosaukums A//2, 2021.gada 2.novembrī sastādījušas aktu Nr.LG-/Nosaukums A///pers. A/, kurā konstatēts, ka 2017.gada 29.decembrī AS /Nosaukums B/ nodeva un AS /Nosaukums A/ pieņēma visas prasījuma tiesības pret dabasgāzes parādnieku /pers. A/, kas AS /Nosaukums B/ radušās, nodrošinot dabasgāzes sadales pakalpojumu, un par ko ir ierosināta civillieta Nr.C30845918 (*2.sējuma 123.lapa*).

[18.3] Ievērojot iepriekš norādīto, apelācijas instances tiesa atzīst, ka lietā ir pierādīts, ka prasītāja AS /Nosaukums A/ ir AS/Nosaukums B/saistību un tiesību, tostarp iepriekšējo saistību attiecībā pret dabasgāzes lietotājiem (*sadalīšanas lēmuma 4.4.punkts*), pārņēmēja, uz kuru ir pārgājušas arī saistības un pienākumi attiecībā pret atbildētāju /pers. A/.

[19] Lietā nav strīda par to, ka pušu tiesiskās attiecības izriet no 2003.gada 28.aprīlī starp AS /Nosaukums B/ un /pers. A/ noslēgtā līguma par dabasgāzes piegādi dzīvokļa īpašniekam (īrniekam) Nr.33-410894 adresē /adrese A/.

Saskaņā ar līguma 1.1.punktu piegādātāja apņēmās atbildētājas nekustamajam īpašumam pārdot un piegādāt dabasgāzi, savukārt lietotāja (atbildētāja) saņemt un samaksāt par piegādāto gāzi. Lietā nav strīda, ka AS/Nosaukums B/piegādāja dabasgāzi gazificētajā objektā /adrese A/.

Līguma 2.1.4., 2.1.5.punktā atbildētāja apņēmās atbildēt par uzstādītās aparatūras tehnisko stāvokli, nodrošināt gāzes skaitītāja un uzstādīto plombu saglabāšanu, nekavējoties paziņot piegādātājam par konstatētajiem skaitītāja bojājumiem, bojātām vai norautām skaitītāja vai gāzes vada plombām.

Atbildētāja līgumu vai kādu no tā punktiem likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi. Līgumu ir parakstījusi atbildētāja, kas nav apstrīdēts, tātad viņa piekritusi visiem līguma noteikumiem, sapratusi tā saturu, nozīmi un piekritusi darījumam.

Akta parakstīšana, vienalga, vai tas attiecas uz pašu parakstītāju vai trešo personu, saskaņā ar Civillikuma 1431.pantu uzskatāma par piekrišanu šim aktam, ja tā saturs parakstītājam bijis zināms un, ja viņam tajā tiesiskajā darījumā, uz kuru akts attiecas, ir personīga interese un ierunas tiesība. Savukārt tas, kurš izteicis savu piekrišanu, Civillikuma 1432.panta izpratnē ir pieņēmis darbību ar visām tās tiesiskām sekām un nevar vairs vēlāk savu piekrišanu ierobežot.

Kā norādīts Augstākās tiesas Senāta judikatūrā, akta, kurā bez ierunām fiksēti kādi juridiski nozīmīgi fakti, parakstīšanu nav pamats aplūkot kā parastu formalitāti jeb darbību, kas nekādas tiesiskas sekas nerada. Gluži otrādi, ar darījuma parakstīšanu tiek nodibināta prezumpcija, ka darījuma dalībnieks no brīvas gribas ir izteicis piekrišanu dokumentā atspoguļotajam darījuma saturam (*Augstākās tiesas Senāta 2016.gada 31.oktobra spriedums lietā Nr.SKC-53/2016, 2017.gada 21.aprīļa spriedums lietā Nr.SKC-181/2017*).

[19.1] Atbildētāja apelācijas sūdzībā norādījusi, ka lietās, kurās ir iesaistīts patērētājs, tiesa vērtē līguma noteikumus arī tad, ja līgums nav apstrīdēts.

Tiesas kolēģija atzīst, ka konkrētajā gadījumā nav pamata atzīt, ka pārkāptas atbildētājas kā patērētājas tiesības. Atbildētājai kā dabasgāzes lietotājai atbilstoši Enerģētikas likuma $42.^3$ panta pirmās daļas noteikumiem (*redakcijā, kas bija spēkā pārkāpuma izdarīšanas brīdī*) ir pienākums samaksāt energoapgādes komersantam par izlietoto dabasgāzi un kompensāciju, ja tiek konstatēts samazināts uzskaitītās dabasgāzes patēriņa apjoms vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas.

Tiesa ņem vērā Satversmes tiesas 2020.gada 20.marta spriedumā Nr.2019-10-0103 konstatēto, ka Enerģētikas likuma $42.^3$ panta pirmajā daļā ietvertās normas formulējums ir pietiekami skaidrs (mājsaimniecības lietotājs varēja secināt un paredzēt tiesiskās sekas, kādas iestāsies gadījumā, ja viņš būs pārkāpis dabasgāzes lietošanas noteikumus), personas var izprast Satversmes 105.pantā garantēto pamattiesību ierobežojuma saturu un paredzēt tā piemērošanas sekas (*sk. arī Augstākās tiesas Senāta 2020.gada 14.maija spriedumu lietā Nr.SKC-128/2020*).

Tādējādi ir pamats atzīt, pat ja kādu no līguma punktiem tiesa atzītu par neatbilstošu Patērētāju tiesību aizsardzības likumam, tas neatbrīvotu atbildētāju no likumā paredzētās atbildības dabasgāzes lietošanas noteikumu pārkāpuma gadījumā.

[20] Lietā noskaidrots un par to nav strīda, ka jauns gāzes skaitītājs G4 BK Nr.1173204, plomba Nr.5047086, ar skaitītāja stāvokli 00000, nekustamajā īpašumā /adrese A/ tika uzlikts 2001.gada 11.septembrī, savukārt līgums starp AS/Nosaukums B/ un atbildētāju par dabasgāzes piegādi noslēgts 2003.gada 28.aprīlī.

Starp pusēm pastāv strīds par to, vai gāzes skaitītāju Premagas G4 BK Nr.1173204-026-00-I (G4 BK Nr.1173204) drīkstēja nodot lietošanā likumā noteiktajās reglamentētajās jomās, tajā skaitā norēķinu operācijās par patērēto dabasgāzi.

No apelācijas sūdzības izriet, ka atbildētāja savus iebildumus saista ar apstākli, ka gāzes uzskaites mēraparāts uzstādīšanas brīdī neatbilda normatīvo aktu prasībām, tā marķējumā nebija norādīta piešķirtā tipa apstiprinājuma zīme LV 527/2000.

Tiesas kolēģija šos atbildētājas iebildumus atzīst par nepamatotiem.

[20.1] Saskaņā ar Civillikuma 3.pantu katra civiltiesiskā attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bija spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījusies vai izbeigusies. Neskartas paliek jau iegūtās tiesības.

Atbildētāja apelācijas sūdzībā atsaukusies uz Noteikumu Nr.1048 (*zaudēja spēku 2016.gada 11.februārī*) 16.punktu, kas noteic, ka dabasgāzes patēriņa uzskaitei izmanto tādus norēķinu uzskaites mēraparātus un dabasgāzes patēriņa skaitītājus, kas atbilst normatīvajiem aktiem par metroloģiskajām prasībām mērīšanas līdzekļiem. Norēķinu uzskaites mēraparātus un dabasgāzes patēriņa skaitītājus ekspluatācijas laikā atkārtoti verificē saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā tiek veikta mērīšanas tipa apstiprināšana, verificēšana un tirgus uzraudzība (ievēro verificēšanas periodiskumu, kas noteikts normatīvajos aktos par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu).

[20.2] Gāzes skaitītāja uzstādīšanas laikā spēkā esošā likuma "Par mērījumu vienotību" (*redakcijā, kas bija spēkā no*

1997.gada 25.marta līdz 2006.gada 21.jūlijam) 8.pants noteica mērīšanas līdzekļu valsts metroloģiskās kontroles veidus: 1) mērīšanas līdzekļu tipa apstiprināšana; 2) verificēšana; 3) valsts metroloģiskā uzraudzība.

Saskaņā ar minētā likuma (*redakcijā, kas bija spēkā no 1998.gada 1.maija līdz 2004.gada 23.jūnijam*) 9.panta pirmo daļu valsts metroloģiskajai kontrolei pakļautajiem mērīšanas līdzekļu tipiem jābūt apstiprinātiem un iekļautiem Valsts mērīšanas līdzekļu reģistrā. Mērīšanas līdzekļu tipu reģistrāciju veic Metroloģijas centrs. Mērīšanas līdzekļu tipu apstiprināšana tiek veikta saskaņā ar Starptautiskās reglamentētās metroloģijas organizācijas un Eiropas savienības prasībām šajā jomā (*šā panta trešā daļa*).

Apelācijas sūdzībā atbildētāja nav apstrīdējusi pirmās instances tiesas secinājumus, kas balstīti uz prasītājas iesniegto pierādījumu – SIA /Nosaukums C/ 2021.gada 30.aprīlī sniegto informāciju par dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparāta Premagas G4 B K Nr.1173204-026-00-I tipa apstiprinājumu (*2.sējuma 44.lapa*). Tiesa atzinusi, ka SIA /Nosaukums C/ norādītā informācija apstiprina, ka dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparāta Premagas G4 BK tips tika apstiprināts 2000.gada 11.jūlijā un ražotājam PREMAGAS s.r.o. (Slovākija) izsniegts mērīšanas līdzekļa tipa apstiprinājuma sertifikāts Nr.527 (derīgs līdz 2005.gada 11.jūlijam), kas reģistrēts Valsts mērīšanas līdzekļu reģistrā.

Pārbaudot publiski pieejamos Metroloģijas biroja reģistra/tipa apstiprināšanas datus, kas norādīti SIA /Nosaukums C/ 2021.gada 30.aprīļa informācijas izziņā, tiesa konstatē, ka membrānas tipa skaitītājiem BK, modelim G4 BK sertifikāts Nr.527 ir izsniegts 2000.gada 11.jūlijā un tas bija derīgs līdz 2005.gada 11.jūlijam, ražotājs PREMAGAS s.r.o.Slovākija (*sk. arī 2.sējuma 49.-51.lapa*).

Līdz ar to tiesas kolēģijai nav šaubu par to, ka 2001.gada 11.septembrī, nekustamajā īpašumā /adrese A/ tika uzstādīts sertificēts gāzes skaitītājs G4 BK ar rūpnīcas numuru 1173204 un skaitītāja stāvokli 00000, proti, gāzes skaitītājam bija veikta nacionālā tipa apstiprināšana un tas bija iekļauts Valsts mērīšanas līdzekļu reģistrā, tātad tas bija normatīvajam regulējumam atbilstošs skaitītājs. Apstāklis, ka lietā nav iesniegts tipa apstiprinājuma sertifikāts Nr.527 ar tā pielikumiem nemaina faktu, ka līdz ar konkrētās mēriekārtas tipa apstiprināšanas sertifikāta izsniegšanu, tā lietošana Latvijas Republikā tika atļauta valsts metroloģiskajai kontrolei pakļautajās jomās.

[20.3] Pirmās instances tiesa atzinusi un atbildētāja apelācijas sūdzībā nav apstrīdējusi, ka likumā "Par mērījumu vienotību" (*redakcijā, kas bija spēkā no 1997.gada 25.marta līdz 2006.gada 21.jūlijam*) nebija noteikta vienlaikus ar mērīšanas līdzekļa tipa apstiprināšanu arī pirmreizēja tā verificēšana. Tas nebija paredzēts Noteikumos Nr.334 (*zaudēja spēku 2006.gada 21.jūlijā*), kur gāzes patēriņa skaitītāju (sadzīves) verificēšanas periodiskums noteikts ne retāk kā reizi 15 gados (*pielikuma 5.7.punkts*). Arī šobrīd spēkā esošie Noteikumi Nr.40 (*spēkā no 2007.gada 12.janvāra*), uz kuriem apelācijas sūdzībā atsaukusies atbildētāja, nosaka gāzes patēriņa skaitītāju (sadzīves) verificēšanas periodiskumu – reizi 15 gados (*pielikuma 4.2.punkts*).

Tātad 2001.gada 11.septembrī uzliktā gāzes patēriņa skaitītāja verificēšana bija jāveic līdz 2016.gada 11.septembrim. Konkrētais gāzes skaitītājs tika noņemts 2015.gada 31.augustā, tātad pirms skaitītāja verifikācijas termiņa beigām.

[20.3] Atbildētāja savu iebildumu par to, ka gāzes uzskaites mēraparāts uzstādīšanas brīdī neatbilda normatīvo aktu prasībām, jo tā marķējumā nebija norādīta piešķirtā tipa apstiprinājuma zīme LV 527/2000, pamatošanai atsaukusies uz Patērētāju tiesību aizsardzības centra atbildi uz viņas 2021.gada 22.februāra iesniegumu par informācijas sniegšanu par viņas īpašumā demontēto gāzes patēriņa skaitītāju (*2.sējuma 25.lapa*).

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, pamatojoties uz likuma "Par mērījumu vienotību" 6.panta pirmo daļu un 7.pantu, Noteikumiem Nr.40 un tā rīcībā esošā skaitītāja tipa apstiprinājuma Nr.527 un tā pielikuma materiāliem, nonācis pie secinājuma, ka skaitītāja marķējumā jābūt norādītai piešķirtajai tipa apstiprinājuma zīmei LV 527/2000. Tā kā skaitītāja marķējumā nav identificējama nacionālā tipa apstiprinājuma zīme, tas neatbilda apstiprinātajam nacionālajam tipam un to nevarēja nodot lietošanā likumā noteiktajās reglamentētajās jomās, tai skaitā norēķinu operācijās par patērēto dabasgāzi.

Pirmkārt, tiesas kolēģija piekrīt pirmās instances tiesas secinājumam, ka Patērētāju tiesību aizsardzības centra atbilde satur lietas materiālos esošajiem pierādījumiem neatbilstošas ziņas, proti, attiecīgais gāzes patēriņa skaitītājs atbildētājas nekustamajā īpašumā tika uzstādīts 2001.gada 11.septembrī, nevis 2003.gada 18.martā.

Otrkārt, tiesas kolēģija nepiekrīt Patērētāju tiesību aizsardzības centra secinājumam, ka konkrēto gāzes patēriņa skaitītāju nevarēja nodod lietošanā, tai skaitā norēķinu operācijās par patērēto dabasgāzi.

Likuma "Par mērījumu vienotību" 1.panta pirmā daļas 14.punktā noteikts, ka valsts mērīšanas līdzekļu reģistrs ir apstiprināto nacionālo mērīšanas līdzekļu tipa saraksts, kuru atļauts lietot Latvijas Republikā valsts metroloģiskajai kontrolei pieļautajās jomās. Dabasgāzes norēķinu uzskaites mēraparātam Premagas G4 BK ir piešķirts sertifikāts un tas ir iekļauts Valsts mērīšanas līdzekļu reģistrā, kas norāda uz to, ka tam ir veikta nacionālā tipa apstiprināšana.

Jāņem vērā, ka attiecīgais gāzes skaitītāja patēriņa uzskaites mēraparāts ir ražots 2000.gadā un laists tirgū un uzstādīts atbildētājai piederošajā nekustamajā īpašumā 2001.gadā, kad neviens tobrīd spēkā esošais normatīvais akts (*piemēram, likums "Par mērījumu vienotību", Noteikumi Nr.334*) neparedzēja, ka skaitītāja marķējumā ir jābūt norādītai piešķirtajai tipa apstiprinājuma zīmei. Uz šādu normatīvo aktu, kas bija spēkā attiecīgā gāzes patēriņa skaitītāja uzstādīšanas brīdī – 2001.gadā, savā atbildē nav norādījis arī Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, bet savu skaidrojumu balstījis uz Noteikumiem Nr.40, kas stājās spēkā tikai 2007.gada 12.janvārī. Turklāt, pat ja šāds marķējums būtu nepieciešams, tad tā neesība neatbrīvo atbildētāju no maksāšanas pienākuma par pakalpojumu, ko viņa saņēma.

[21] Ar Satversmes tiesas 2020.gada 20.marta spriedumu lietā Nr.2019-10-0103 Noteikumu Nr.1048 56.punkts (*ja sistēmas operators konstatē šo noteikumu vai līguma pārkāpumu, kura dēļ lietotājam ir samazināts uzskaitītais dabasgāzes patēriņa apjoms vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, lietotājs samaksā operatoram par izlietoto dabasgāzi, kā arī kompensāciju*) ir atzīts par neatbilstošu Satversmes 64. un 105.pantam un attiecībā uz personām, kam tas piemērots vai būtu jāpiemēro tiesā, par spēkā neesošu no izdošanas brīža.

Enerģētikas likuma 42.^{3} panta pirmā daļa (*redakcijā, kas bija spēkā no 2008.gada 4.jūlija līdz 2016.gada 7.martam*) noteic, ja energoapgādes komersants konstatē, ka enerģijas lietotājs ir pārkāpis Ministru Kabineta noteikumus par dabasgāzes piegādi un lietošanu vai līgumu par dabasgāzes piegādi un tā rezultātā enerģijas lietotājam ir samazināts uzskaitītais dabasgāzes patēriņa apjoms vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, enerģijas lietotājs samaksā energoapgādes komersantam par izlietoto dabasgāzi, kā arī kompensāciju. Minētā likuma norma ar Satversmes tiesas 2020.gada 20.marta spriedumu lietā Nr.2019-10-0103 atzīta par atbilstošu Satversmes 64. un 105.pantam.

Tādējādi secināms, ka pušu tiesiskās attiecības ir vērtējamas atbilstoši līguma noteikumiem, ciktāl tā noteikumi nav pretrunā

ar Satversmes tiesas sprieduma atziņām.

Saskaņā ar līguma 2.1.5.punktu lietotājs apņēmies nodrošināt gāzes skaitītāja un uzstādīto plombu saglabāšanu. Nekavējoties paziņot piegādātājam par konstatētajiem skaitītāja bojājumiem, bojātām vai norautām skaitītāju vai gāzes vadu plombām.

Noteikumu Nr.1048 21.punkts paredz, ka lietotājam aizliegts ietekmēt norēķinu uzskaites mēraparāta un dabasgāzes patēriņa skaitītāja un ar to saistītu telemetrijas un telemehānikas sistēmu darbību. Savukārt 36.2.punkts noteic, ka lietotājam ir pienākums nodrošināt uzstādīto norēķinu uzskaites mēraparātu, dabasgāzes patēriņa skaitītāju, ar tiem saistītu telemetrijas un telemehānikas sistēmu un plombu saglabāšanu (plombas drīkst noņemt tikai sistēmas operators), kā arī 24 stundu laikā ziņot sistēmas operatoram par pamanītajiem norēķinu uzskaites mēraparātu, dabasgāzes patēriņa skaitītāju, telemetrijas vai telemehānikas sistēmu un plombu bojājumiem.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, tiesas kolēģija atzīst, ka Enerģētikas likuma un Noteikumu Nr.1048 normas, kā arī līguma 2.1.5.punkts paredz lietotāja atbildību ne tikai gadījumā, kad ir konstatēts, ka apzināti ir samazināts piegādātās dabasgāzes patēriņa apjoms, bet arī gadījumā, kad radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, jo lietotājs nav nodrošinājis dabasgāzes patēriņa skaitītāja un tā plombu saglabāšanu.

Tādējādi ir pietiekami, ja tiek konstatēti apstākļi, kas radījuši iespēju patērēt dabasgāzi bez maksas.

[21.1] Lietā noskaidrots un par to nav strīda, ka AS/Nosaukums B/ darbinieki 2015.gada 31.augustā, klātesot atbildētājai, gazificētajā objektā noņēma skaitītāju G4 BK Nr.1173204, plomba Nr.5047086, ar rādījumu 44286, un ievietoja to drošības maisā Nr.1998682, par ko sastādīja aktu, kuru parakstīja arī atbildētāja.

[21.1.1] AS /Nosaukums B/ nodeva skaitītāju trasoloģiskās ekspertīzes veikšanai, uzdodot ekspertam jautājumu: "Vai uz gāzes skaitītāja (izņemts /adrese A/) ir pēdas, kas liecina par mērķtiecīgām darbībām iejaukties skaitīšanas ierīces darbībā?"

2016.gada 9.martā valsts tiesu eksperts /pers. B/ (sertifikāta Nr./numurs E/) sagatavojis eksperta atzinumu par trasoloģiskās ekspertīzes veikšanu Nr./numurs C/ un eksperta izziņu (*1.sējuma 36.-42., 43.lapa*). Atzinumā secināts, ka uz eksperta rīcībā nodotā gāzes skaitītāja tika konstatētas pēdas, kas ļauj izdarīt secinājumu, ka ir veiktas mērķtiecīgas darbības iejaukties skaitīšanas ierīces darbībā.

Atbildētāja apelācijas sūdzībā izteiktie iebildumi, ka tiesu eksperta /pers. B/ atzinums nevar tikt izmantots, jo Tiesu ekspertu padome, Valsts policija un Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa eksperta darbībā konstatējusi pārkāpumus, tiesas kolēģijas ieskatā ir nekonkrēti un nav saistāmi ar izskatāmo lietu.

Pirmās instances tiesa pamatoti atzinusi, ka Civilprocesa likuma izpratnē, bet tas ir vērtējams kā rakstveida pierādījums un tajā norādītais ir atzīstams par pierādītu tikai tiktāl, ciktāl tas apstiprinās ar citiem lietas materiāliem vai tādā apjomā, kādā pretējā puse to nav apstrīdējusi.

[21.1.2] Lietas izskatīšanas laikā pirmās instances tiesa ir nozīmējusi jaunu trasoloģisko ekspertīzi (*1.sējuma 151.-153., 184.lapa*), kuru uzdots veikt Valsts tiesu ekspertīžu biroja ekspertei /pers. C/, sertifikāta Nr./numurs F/, kura brīdināta par krimināatbildību pēc Krimināllikuma 300., 302.panta.

Apelācijas sūdzībā atbildētāja nav apstrīdējusi pirmās instances tiesas secinājumu, ka gāzes patēriņa skaitītājam konstatētie bojājumi ir radījuši iespēju atbildētājai patērēt dabasgāzi bez maksas. Proti, tiesa atzinusi, ka ar Valsts tiesu ekspertīžu biroja vecākās tiesu ekspertes 2020.gada 31.jūlija atzinumu Nr./numurs D/ (*1.sējuma 202.-215.lapa*), kuru eksperte uzturējusi spēkā arī pirmās instances tiesas sēdē, ir pierādīts, ka pēc gāzes skaitītāja uzlikšanas ir notikusi iejaukšanās gāzes skaitītājā – nodarīti skaitītāja priekšējā paneļa iekšējo virsmu bojājumi, noņemtas kniedes, konstatēti verifikācijas plombas bojājumi, kas ļāva dabasgāzi patērēt bez uzskaites, par to nemaksājot. Tiesa, pamatojoties uz Reinas-Vestfālenes TÜV e.V TÜV CERT sertifikācijas iestādes 1997.gada 16.oktobrī izdoto sertifikātu, PREMAGAS s.r.o. 2000.gada 14.jūlijā izdoto ražotāja kvalitātes sertifikātu un Elster s.r.o. (*līdz 2007.decembrim uzņēmuma nosaukums PREMAGAS s.r.o.*) 2020.gada 9.septembra atbildi prasītājai, atzinusi, ka nav pamata apšaubīt, ka ražotājs PREMAGAS s.r.o. piegādāja sertifikātiem atbilstošus jaunus gāzes skaitītājus bez bojājumiem, ka šāds skaitītājs 2001.gada 11.septembrī tika uzlikts /adrese A/. Savukārt savu secinājumu par to, ka, noņemot gāzes skaitītāja priekšējo paneli un atverot ražotāja plombu, iespējams lietot gāzi bez uzskaites, tiesa balstījusi uz tiesas sēdē nopratinātā liecinieka, prasītājas Drošības departamenta inženiera /pers. D/ liecību.

Tā kā apelatore pirmās instances tiesas konstatēto nav apstrīdējusi, apelācijas instances tiesa to nevērtē un pievienojas zemākās instances tiesas argumentiem.

[21.2] Ievērojot iepriekš norādīto, tiesas kolēģijai nav pamata apšaubīt, ka dabasgāzes patēriņa skaitītājā ir notikusi iejaukšanās, kas atbildētājai radīja iespēju patērēt dabasgāzi bez maksas.

[22] Nav pamatots atbildētājas iebildums, ka lietā piemērotā patērētās dabasgāzes daudzuma aprēķināšanas metode (*faktiski patērētais dabasgāzes daudzums līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā*), nav piemērojama attiecībā uz atbildētāju, jo tā piemērojama lietotājam, kas nav mājsaimniecības lietotājs.

[22.1] Pārkāpuma brīdī spēkā esošo Noteikumu Nr.1048 56., 58. un 87.punkts noteica kārtību, kādā sistēmu operators nosaka faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu, kā arī kompensācijas apmēru un aprēķināšanas kārtību, ja sistēmas operators konstatē, ka lietotājs ir pārkāpis šos noteikumus vai līgumu par dabasgāzes piegādi, un tāpēc lietotājam ir samazināts uzskaitītās dabasgāzes patēriņa apjoms vai radīta iespēja patērēt dabasgāzi bez maksas. Ar Satversmes tiesas 2020.gada 20.marta spriedumu lietā Nr.2019-10-0103 minētās normas atzītas par neatbilstošām Satversmes 64. un 105.pantam un attiecībā uz personām, kam tās piemērotas vai būtu jāpiemēro, par spēkā neesošām no izdošanas brīža.

Savukārt, ar šo Satversmes tiesas spriedumu Enerģētikas likuma $42.^3$ panta pirmā daļa (*redakcijā, kas bija spēkā no 2008.gada 4.jūlija līdz 2016.gada 7.martam*) ir atzīta par atbilstošu Satversmes 64. un 105.pantam. Tas nozīmē, ka gadījumos, kad enerģijas lietotājs pārkāpis dabasgāzes piegādes līgumu un viņam bijusi iespēja lietot dabasgāzi bez uzskaites, lietotāja pienākums samaksāt par patērēto dabasgāzi, kā arī kompensāciju ir noteikts likumā.

Tātad Satversmes tiesas sprieduma rezultātā izveidojusies situācija, ka likumdevējs ir paredzējis Enerģijas likuma $42.^3$ panta pirmajā daļā enerģijas lietotājam obligātu pienākumu dabasgāzes lietošanas pārkāpuma gadījumā norēķināties par izlietoto dabasgāzi un maksāt kompensāciju, bet tās apmēra noteikšanas kārtība, kuru būtu noteicis Ministru kabinets, neeksistē.

[22.2] Līdzīgas tiesību normas bija iekļautas vēlāk izdoto Noteikumu Nr.85 98., 99. un 100.punktā, par kurām Satversmes tiesa taisīja spriedumu 2020.gada 28.septembrī lietā Nr.2019-37-0103. Cita starpā tiesa nosprieda atzīt šo noteikumu 98., 99. un 100.punktu, ciktāl patērētās dabasgāzes daudzums nosakāms, pamatojoties uz faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos

līdzīgā laikposmā, par atbilstošu Satversmes 64. un 105.pantam un Enerģijas likuma 42.^{3} panta pirmajai daļai (*redakcijā, kas bija spēkā no 2008.gada 4.jūlija līdz 2016.gada 7.martam*).

Satversmes tiesa 2020.gada 28.septembra spriedumā lietā Nr.2019-37-0103 norādīja, ka Satversmei atbilstošu tiesību normu piemērošana ietver sevī pareizās tiesību normas atrašanu un atbilstošu interpretēšanu, intertemporālās un hierarhiskās piemērojamības izvērtēšanu, atbilstošās judikatūras izmantošanu, kā arī tiesību tālākveidošanu (*Satversmes tiesas 2005.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.2004-16-01 17.punkts*). Turklāt demokrātiskā tiesiskā valstī tiesību normu piemērošanas procesu raksturo aksioma, ka tiesību sistēma ir objektīvi pilnīga. Tātad tas vien, ka konkrēts jautājums netiek regulēts ar rakstītajām tiesību normām, vēl nenozīmē, ka tas vispār netiktu regulēts. Izskatot konkrētu civillietu, vispārējās jurisdikcijas tiesai atbilstoši Civilprocesa likuma 8.panta pirmajai daļai jānoskaidro lietas apstākļi, kuri ietilpst pierādīšanas priekšmetā, - prasības pamata fakti un atbildētāja iebildumu pamata fakti.

Ievērojot Satversmes tiesas sniegto tiesību normas interpretāciju, atceļot Satversmei neatbilstošo regulējumu, patērētās dabasgāzes daudzuma noteikšanā ir tieši piemērojams Satversmes 105.pants un patērētās dabasgāzes daudzuma aprēķināšanas metodēm jābūt tādām, kas atbilstoši taisnīguma principam nodrošina energoapgādes tiesisko attiecību dalībnieku ekonomisko ekvivalenci un to, ka patērētās dabasgāzes daudzums tiek noteikts iespējami tuvu tam, kas patērēts faktiski (*Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.2019-37-0103 29.1. un 30.3.punkts*).

Izvērtējusi Ministru kabineta 2016.gada 9.februāra noteikumu Nr. 85 99.punktā noteiktās vairākas patērētās dabasgāzes daudzuma aprēķināšanas metodes, Satversmes tiesa atzina, ka samērīgumu un ekonomisko ekvivalenci starp gāzes piegādātāju un gāzes patērētāju nodrošina tikai viena no 99.1.punktā paredzētajām patērētās dabasgāzes daudzuma noteikšanas metodēm, proti, faktiski patērētais dabasgāzes daudzums līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā. Tādējādi vispārējās jurisdikcijas tiesai, pārbaudot pušu iesniegtos pierādījumus un sniegtos paskaidrojumus, jānoskaidro apstākļi par patērētās dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos vai analogā situācijā līdzīgā laikposmā un jāattiecina tie uz līdzīgo konstatēto pārkāpuma laika posmu (*Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.2019-37-0103 29.1., 29.3. un 30.3.punkts*).

[22.3] Tā kā no Satversmes tiesas 2020.gada 20.marta sprieduma lietā Nr.2019-10-0103 neizriet, kā veicams patērētās dabasgāzes un kompensācijas aprēķins, tad konkrēto tiesisko attiecību noregulēšanai ir iespējams piemērot Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra spriedumā lietā Nr.2019-37-0103, kurā izspriestas līdzīgas tiesiskās attiecības, minētās atziņas, proti, lai nonāktu pie taisnīga strīda atrisinājuma, tiesai jāsalīdzina patērētais dabasgāzes daudzums līdzīgos apstākļos vai analogā situācijā līdzīgā laikposmā.

[23] Prasītāja, ceļot prasību, pamatojoties uz Enerģētikas likuma 42.^{3} panta pirmo daļu, Noteikumu Nr.1048 56., 58., 59. un 87.punktu, līguma 4.2.punktu, lūdza piedzīt no atbildētājas parādu par patērēto dabasgāzi, aprēķinu veicot pēc diferencētām patēriņu normām, laika periodā no 2013.gada 1.septembra līdz 2015.gada 31.augustam 5872,29 EUR (*7887,59-2015,*30) un kompensāciju divkāršā apmērā 15 156,92 EUR.

Pēc Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.2019-37-0103, prasītāja pirmās instances tiesā iesniedza papildu paskaidrojumus un jaunu parāda aprēķinu (*1.sējuma 238.-240.lapa, 2.sējuma 45.-47.lapa*), pieprasot samaksu par izlieto, bet neuzskaitīto dabasgāzi 5872,29 EUR par laika periodu no 2006.gada 30.jūnija līdz 2015.gada 31.augustam, kas aprēķināta, ņemot vērā atbildētājas faktiski patērēto dabasgāzes daudzumu līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā, un kompensāciju 15 156,92 EUR. Vienlaikus prasītāja pilnībā uztur prasības pieteikumā norādītos prasījumus.

[24] Apelācijas instances tiesa atzīst, ka, ņemot vērā iepriekš noskaidrotos apstākļus, prasītājai ir tiesisks pamats saņemt aprēķinātās dabasgāzes starpības parādu.

[24.1] Tomēr tiesas kolēģija nepiekrīt pirmās instances tiesas secinājumam, ka parāds par patērēto, bet neuzskaitīto dabasgāzi, aprēķināms par laika periodu no 2006.gada 30.jūnija līdz 2015.gada 31.augustam.

Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.2019-37-0103 30.3.punktā norādīts, ka tiesai katrā gadījumā jāpārbauda, vai iesniegtie dati patiešām atbilst dabasgāzes daudzumam, kas patērēts līdzīgos apstākļos vai analogā situācijā līdzīgā laikposmā. Ja izņēmuma gadījumā energoapgādes komersanta rīcībā ir pierādījumi tam, ka enerģijas lietotājs ir patērējis lielāku dabasgāzes daudzumu, šie pierādījumi ir izmantojami, nosakot patērētās dabasgāzes daudzumu un par to veicamās samaksas apmēru. Norādītais neizslēdz Noteikumu Nr.85 101.punkta piemērošanu, nosakot periodu, par kādu piedzenams parāds, ja nav iespējams precīzi noteikt, no kura laika samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas.

Tādējādi konkrētajā gadījumā piemērojams Noteikumu Nr.1048 59.punkts (*spēkā līdz 2016.gada 11.februārim*), kas noteic, ja nav iespējams precīzi noteikt, no kura laika samazināts uzskaitītais dabasgāzes patēriņa apjoms vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, par perioda sākumu uzskata norēķinu uzskaites mēraparāta vai dabasgāzes patēriņa skaitītāja pēdējās pārbaudes vai uzstādīšanas laiku (minētais periods nedrīkst būt ilgāks par diviem gadiem).

Tiesas kolēģija uzskata, ka prasītājas parāda aprēķins (*2.sējuma 45.-47.lapa*) nav vērtējams kā pierādījums, kas precīzi nosaka laiku, no kura samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas. Nav šaubu, ka aprēķins līdz tiesiskas ticamības pakāpei apstiprina dabasgāzes patēriņa samazinājumu, pastāvot parāda aprēķina un kompensācijas aprēķina priekšnoteikumam (konstatēta dabasgāzes uzskaites mēraparāta bojāšana), taču tas pats par sevi nav pierādījums, kas dod pamatu atzīt, ka iejaukšanās dabasgāzes patēriņa skaitītājā, kas radīja iespēju patērēt dabasgāzi bez uzskaites, ir notikusi tieši 2006.gada 30.jūnijā (patēriņa samazinājums konstatēts laika periodā no 2006.gada 30.jūnija līdz 2007.gada 30.septembrim, nevis konkrētā datumā). Līdz ar to par pamatotu atzīstams atbildētājas viedoklis, ka patērētās dabasgāzes daudzums nosakāms saskaņā ar Noteikumu Nr.1048 59.punktu, kas parāda aprēķina periodu aprobežo līdz diviem gadiem. Izskatāmajā lietā strīdus periods ir no 2013.gada 1.septembra līdz 2015.gada 31.augustam, kas atbilst prasītājas sākotnējam un pirmās instances tiesā uzturētājam prasījumam.

[24.2] Lietas materiālos atrodas dabasgāzes patēriņa pārskati par laika periodu no 2003.gada 31.marta līdz 2015.gada 31.augustam (*1.sējuma 33-34.lapa, 2.sējuma 48.lapa*), kuros norādīts dabasgāzes patēriņš par dažādiem atsevišķiem laika periodiem, kas atbilst mērījumu rādītājiem prasītājas iesniegtajā aprēķinā (*1.sējuma 238.lapa, 2.sējuma 45.lapa*). Atbildētāja šos patēriņa pārskatus un aprēķinu nav apstrīdējusi.

Tiesas kolēģija konstatē, ka minētajā gazificētajā objektā dabasgāzes patēriņš no 2003.gada 31.marta līdz 2003.gada 30.aprīlim bija 520 m^3 mēnesī, no 2003.gada 30.aprīļa līdz 2004.gada 30.aprīlim - 4890 m^3 (*vidēji 407,50 m^3 mēnesī*), no 2004.gada 30.aprīļa līdz 2005.gada 31.jūlijam - 5180 m^3 (*vidēji 345,33 m^3 mēnesī*), no 2005.gada 31.jūlija līdz 2006.gada 30.jūnijam - 3276 m^3 (*vidēji 297,82 m^3 mēnesī*). Savukārt turpmāk laika periodā no 2006.gada 30.jūnija līdz 2015.gada 31.augustam dabasgāzes patēriņš

gazificētajā objektā bija būtiski samazinājies. Proti, no 2006.gada 30.jūnija līdz 2007.gada 30.septembrim - 2242 m^3 (*vidēji 149,47 m^3 mēnesī*), no 2008.gada 30.septembra līdz 2009.gada 30.septembrim - 2218 m^3 (*vidēji 184,83 m^3 mēnesī*), no 2010.gada 30.septembra līdz 2011.gada 30.septembrim - 2300 m^3 (*vidēji 191,67 m^3 mēnesī*), no 2011.gada 30.septembra līdz 2012.gada 30.septembrim - 2055 m^3 (*vidēji 171,25 m^3 mēnesī*), no 2012.gada 30.septembra līdz 2013.gada 31.oktobrim - 2630 m^3 (*vidēji 239,09 m^3 mēnesī*), no 2013.gada 31.oktobra līdz 2015.gada 31.augustam, tas ir, no 2013.gada 31.oktobra līdz 2014.gada 31.oktobrim - 1920 m^3 (*vidēji 160,00 m^3 mēnesī*) un no 2014.gada 31.oktobra līdz 2015.gada 31.augustam - 1276 m^3 (*vidēji 127,60 m^3 mēnesī*).

Salīdzinot vidējo patēriņu līdz 2006.gada 30.jūnijam un vidējo patēriņu laikā no 2006.gada 30.jūnija līdz gāzes skaitītāja noņemšanai 2015.gada 31.augustā, secināms, ka dabasgāzes patēriņš ir būtiski samazinājies, atsevišķos periodos vairāk kā divas reizes, bet laika periodā no 2014.gada 31.oktobra līdz 2015.gada 31.augustam vairāk kā trīs reizes, salīdzinot ar laika periodu no 2003.gada 30.aprīļa līdz 2004.gada 30.aprīlim.

[24.2.1] Apelācijas sūdzībā atbildētāja savus apsvērumus par patērētās dabasgāzes daudzumu samazinājumu saistījusi ar dzīvē gūtajiem novērojumiem par to, ka personu ieradumi attiecībā uz nekustamo īpašumu lietošanu un ar to saistītajiem pakalpojumiem ir atšķirīgi, proti, ir personas, kurām ir būtisks izlietotās siltumenerģijas daudzums, ievērojot finanšu vai dabas aizsardzības apsvērumus un ir tieši pretēji, ka atbildētājai ir plašs ģimenes loks, kurš laika gaitā mainījies.

Novērtējot šos atbildētājas iebildumus, tiesas kolēģija ņem vērā pirmās instances tiesas konstatē, ka savā paskaidrojumā atbildētāja dabasgāzes patēriņa samazinājumu saistījusi ar 2011.gadu, kad dzīvoklī dzīvojusi tikai ar vīru, jo trīs dēli aizgājuši dzīvot citur, ka 2011.gadā nomainīts gāzes apkures katls, kas ir ekonomiskāks, ka dzīvoklim ielikti plastikāta logi. Tiesas kolēģija piekrīt un pievienojas pirmās instances tiesas argumentiem, ka šos atbildētājas apgalvojumus nevar atzīt par pamatotiem, jo pašas atbildētājas tiesvedības laikā iesniegtie pierādījumi par vīra pastāvīgo darba vietu ārzemēs no 2007.gada 7.septembra un dēla studijām laikā no 2013. līdz 2015.gadam ir pretrunā sākotnējos paskaidrojumos norādītajam (*2.sējuma 32.-33., 34.-35.lapa*). Tāpat atbildētājas iesniegtā /Nosaukums D/ SIA 2021.gada 23.marta akts par jauna gāzes katla uzstādīšanu 2009.gada 8.septembrī ir pretrunā atbildētājas apgalvojumam par katla uzstādīšanu 2011.gadā un nepierāda, ka jaunais katls ir ekonomiskāks (*2.sējuma 28.lapa*). Vienlaikus tiesas kolēģija konstatē, ka atbildētāja nav norādījusi nekādu pamatojumu tam, kādēļ gāzes patēriņš būtiski samazinājies jau kopš 2006.gada 30.jūnija.

[24.3] Nav apšaubāms, ka dabasgāzes patēriņu objektā ietekmē vairāki faktori, kas aprēķinot vidējo patēriņu, pietiekami ilgā laika posmā var izlīdzināties. Ievērojot iepriekš norādīto, atzīstams, ka aprēķinot patērētās un neuzskaitītās dabasgāzes daudzumu jāņem vērā dabasgāzes daudzums, kas patērēts līdzīgos apstākļos vai analogā situācijā līdzīgā laikposmā.

Tiesas kolēģija atzīst, ka laika periods no 2006.gada 30.jūnija nevar tikt izmantots, jo tas ir laiks, kad notikusi iejaukšanās dabasgāzes uzskaitē un dabasgāzes patēriņš būtiski samazinājies.

Lai salīdzinātu ar iespējami līdzīgāko dabasgāzes patēriņu, tiesa izvērtē lietā iesniegtos dabasgāzes patēriņa pārskatus objektā, salīdzināšanai kā tuvāko līdzīgo laika posmu izvēloties 26 mēnešu periodu no 2004.gada 30.aprīļa līdz 2006.gada 30.jūnijam, kad kopā patērēti 8456 m^3 (*5180+3276*) jeb vidēji 325,23 m^3 dabasgāzes mēnesī. Aprēķinātais vidējais rādītājs tikai par 31 m^3 mēnesī atšķiras no prasītājas iesniegtā aprēķina par vidējo patēriņu laika periodā no 2003.gada 31.marta līdz 2006.gada 30.jūnijam, kas ir 39 mēneši. Tas ļauj secināt, ka patēriņš šo gadu griezumā pēc vidējā rādītāja ir bijis līdzīgs. Turpretim, ja salīdzināšanai izvēlētos 27 mēnešu laika periodu no 2003.gada 30.aprīļa līdz 2005.gada 31.jūlijam, kas ir 27 mēnešu periods, kad kopā patērēti 10 070,27 m^3 jeb vidēji 372,96 m^3 mēnesī, tad aprēķinātais vidējais rādītājs par 17,42 m^3 mēnesī būtu lielāks par prasītājas iesniegtā aprēķina par vidējo patēriņu laika periodā no 2003.gada 31.marta līdz 2006.gada 30.jūnijam, kas nebūtu taisnīgi un samērīgi.

No prasītājas iesniegtā aprēķina redzams, ka laika periodā no 2013.gada 1.septembra līdz 2015.gada 31.augustam ir uzskaitīts patēriņš 3821 m^3 jeb vidēji 159,21 m^3 mēnesī. Minētais rādītājs būtiski atšķiras no salīdzināmajā periodā konstatētā patēriņa rādītāja. Neuzskaitītais gāzes patēriņš ir aprēķināms par pamatu ņemot vidējos mēneša rādījumus salīdzināmajā periodā un uzskaitītajā periodā (*325,23-159,21*), kas ir 166,02 m^3, attiecīgi reizinot ar 24 mēnešu periodu un iegūstot 3984,48 m^3 neuzskaitīto dabasgāzes daudzumu.

Nosakot maksājamās summas apmēru, tiesas kolēģija ņem vērā prasītājas norādīto tarifu, kāds tas bija pārkāpuma atklāšanas laikā – 0,37233 EUR, ieskaitot akcīzes nodokli, un aprēķina maksājamu starpību 1483,54 EUR, kam pieskaitāms PVN 21% apmērā jeb 311,54 EUR, kopā 1795,08 EUR.

[24.4] Ņemot vērā, ka lietā ir guvis apstiprinājumu prasībā norādītais par iejaukšanos dabasgāzes patēriņa skaitītājā, kas radīja iespēju patērēt dabasgāzi bez uzskaites, par to nemaksājot, ka iepriekš norādītais periods par diviem gadiem atbilst Noteikumu Nr.1048 59.punktam, tiesas kolēģija atzīst, ka prasība daļā par izlietotās dabasgāzes parāda piedziņu ir apmierināma daļēji no atbildētājas prasītājas labā piedzenot 1795,08 EUR, un noraidot prasību daļā par 4077,21 EUR (*5872,29-1795,08*) piedziņu.

[25] Enerģētikas likuma 42.^{3} panta pirmā daļa (*redakcijā, kas bija spēkā no 2008.gada 4.jūlija līdz 2016.gada 7.martam*) noteic, ka pārkāpuma gadījumā, ja tā rezultātā lietotājam ir samazināts uzskaitītais dabasgāzes patēriņa apjoms vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, bez tā, ka enerģijas lietotājs samaksā energoapgādes komersantam par izlietoto dabasgāzi, tas samaksā arī kompensāciju. Savukārt Noteikumu Nr.1048 apstrīdētās un par Satversmei neatbilstošām atzītās tiesību normas (*56., 58.punkts*) paredzēja dabasgāzes lietotāja pienākumu šo noteikumu pārkāpuma gadījumā maksāt kompensāciju, kas nosakāma, reizinot aprēķināto izlietotās dabasgāzes daudzumu ar tarifu divkāršā apmērā.

Lietā nav strīda par to, ka līguma 4.2.punkts, kas paredzēja prasītājas tiesības lietotāja pieļauta pārkāpuma gadījumā piemērot pārrēķinā tarifu trīskāršā apmērā, nav piemērojams, jo tā saturs ir pārņemts no Noteikumu Nr.1048 58.punkta normas, kas zaudēja spēku ar Satversmes tiesas 2020.gada 20.marta spriedumu lietā Nr.2019-10-0103.

[25.1] No minētā Satversmes tiesas sprieduma izriet, ka šādas kompensācijas aprēķināšana pēc būtības nav prettiesiska vai nepamatota, bet gan tās aprēķināšanas kārtība neatbilst augstāka juridiska spēka normām.

Satversmes tiesa norādījusi, ka kompensācija pēc tās juridiskās dabas ir pielīdzināma līgumsodam, tā ir līdzeklis dabasgāzes lietošanas noteikumos un līgumā par dabasgāzes piegādi noteikto mājsaimniecības lietotāja saistību pastiprināšanai, un tie nav zaudējumi. Monopolstāvokļa apstākļos Civillikuma vispārīgā regulējuma piemērošana nav uzskatāma par alternatīvu apstrīdētajā likuma normā noteiktajam kompensācijas maksāšanas pienākumam (*Satversmes tiesas 2020.gada 20.marta sprieduma lietā Nr.2019-10-0103 28.2. un 29.1.2.punkts, 2020.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.2019-37-0103 22., 29.2. un 30.3.punkts*).

Tādējādi Civillikuma tiesību normas par līgumsoda tiesību institūtu, nosakot kompensāciju par dabasgāzes lietošanas noteikumu pārkāpumiem, nav tieši piemērojamas.

Ievērojot minēto, tiesas kolēģija atzīst, ka kompensācijas aprēķināšanai tiešā veidā nav izmantojums Civillikuma 1716.pantā paredzētais 10% apmērs no pamatparāda, uz kura piemērošanu atbildētāja norādījusi apelācijas sūdzībā.

[25.2] Tā kā kompensācija pēc savas juridiskās dabas ir pielīdzināma līgumsodam un tai piemīt arī līgumsodam raksturīgā sodīšanas funkcija, tad tās noteikšanā, tāpat kā citās tiesiskajās attiecībās, kurās piemērojami sodoša rakstura tiesiskās aizsardzības līdzekļi, jāievēro no taisnīguma principa atvasinātais soda samērīguma princips. Kompensācijas apmērs jānosaka tādā apmērā, kas sekmētu dabasgāzes lietošanas noteikumu un dabasgāzes piegādes līguma pārkāpumu prevenciju (*Satversmes tiesas 2020.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.2019-37-0103 21.2., 22., 29.2. un 30.3.punkts*). Kompensācijai kā līgumsodam pielīdzināmam maksājumam jāatbilst soda individualizācijas principam, proti, soda apmēram katrā konkrētā gadījumā jābūt pielāgojam pārkāpuma apstākļiem, tas ir, samērojamam ar personas izdarīto pārkāpumu (*Satversmes tiesas 2020.gada 20.marta sprieduma lietā Nr.2019-10-0103 32.3.1.punkts, 2020.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.2019-37-0103 29.2.punkts*).

Tādējādi kompensācijai kā *sui generis* institūtam ir gan prevencijas, gan sodīšanas funkcija, un tai ir jāatbilst civiltiesiska rakstura sankcijai, kā arī jābūt taisnīgai pret abām pusēm un samērīgai ar izdarītā pārkāpuma apstākļiem.

Tā kā nav likuma normas, kas noteiktu kompensācijas apmēru, tad tā jānosaka pēc tiesas ieskata katrā konkrētā lietā saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta piektajā daļā norādītajiem vispārējiem principiem un jēgu. Nosakot kompensācijas apmēru, tiesai ir jāvērtē pārkāpuma raksturojošie apstākļi, piemēram, tā izdarīšanas ilgums, smagums, sekas (tostarp nodarīto zaudējumu apmērs) un citi apstākļi, kuru attiecināmība un būtiskums nosakāms, ņemot vērā katras konkrētās lietas apstākļus.

[25.3] Prasītāja aprēķinā (*2.sējuma 45.-47.lapa*) kompensācijas apmēra noteikšanā izmantojusi koeficientu 2, līdzīga kā tas bija Noteikumu Nr.1048 attiecīgajās normās, un noteikusi kompensācijas apmēru 33 379,07 EUR par neuzskaitīto dabasgāzi 7814,74 EUR apmērā. Aprēķinā ņemti vērā dati par faktiski izlietotās dabasgāzes apjomu. Vienlaicīgi, uzturot sākotnējā prasības pieteikumā norādītos prasījumus, tostarp prasījumu par kompensācijas 15 156,92 EUR piedziņu.

[25.3.1] Vērtējot piedzenamās kompensācijas samērīgumu ar izdarīto pārkāpumu, pirmās instances tiesa pamatoti ņēmusi vērā lietā konstatēto dabasgāzes patēriņa skaitītāja bojājumu, kas radīja iespēju atbildētājai patērēt dabasgāzi bez maksas. Tiesas kolēģija piekrīt, ka tas ir vērtējams kā būtisks pārkāpums, kā rezultātā ilgstošā laika periodā netika uzskaitīts izlietotās dabasgāzes apjoms un prasītājai tika nodarīti zaudējumi 1795,08 EUR apmērā (*sk. šā sprieduma 21., 24.punktu*). Turklāt, kā norādīja prasītāja, gāzes skaitītāja bojājumi nebija pamanāmi AS /Nosaukums B/ darbiniekiem, veicot gazificētā objekta apsekošanu, bet tos varēja konstatēt tikai atbilstoši sertificēti tiesu eksperti ar zināšanām mehanoskopisko pēdu izpētē.

Pirmās instances tiesa, kā taisnīgu un pārkāpuma smagumam samērīgu kompensācijas apmēru, konkrētajā gadījumā noteikusi pusi no piedzītās parāda summas par patērēto, bet neuzskaitīto dabasgāzi. Tiesa atzinusi, ka, nosakot kompensāciju šādā apmērā, tiks izpildīta sodīšanas un prevencijas funkcija, sodot atbildētāju par to, ka viņa nav nodrošinājusi gāzes skaitītāja un plombu saglabāšanu un pieļāvusi dabasgāzes patēriņu bez maksas, turpmāk atturot no dabasgāzes lietošanas noteikumu pārkāpšanas, kā arī ir ievērots saprātīgs līdzsvars starp konkrētās personas tiesībām un sabiedrības interesēm.

Tiesas kolēģija konstatē, ka prasītāja šo pirmās instances tiesas noteikto kompensācijas apmēra attiecību pret parāda summu par patērēto, bet neuzskaitīto dabasgāzi, nav apstrīdējusi, uzskatot to par taisnīgu un samērīgu kompensācijas apmēru, kas pilda arī sodīšanas un prevencijas funkciju. Līdz ar to apelācijas instances tiesa, ievērojot apelācijas sūdzības robežas, par taisnīgu un samērīgu atzīst kompensāciju 897,54 EUR, kas ir puse no piedzītās pamatparāda summas par patērēto, bet neuzskaitīto dabasgāzi. Prasība daļā par kompensācijas 2038,61 EUR (*2936,15-897,54*) piedziņu ir noraidāma.

[26] Nepamatoti ir atbildētājas iebildumi, ka viņai kā lietotājai nav jāsedz jaunā dabasgāzes skaitītāja izdevumi un dabasgāzes skaitītāja demontāžas izdevumi.

[26.1] Saskaņā ar Noteikumu Nr.1048 90.2.punktu (*zaudēja spēku 2016.gada 11.februārī*) mājsaimniecības lietotāja pienākums ir segt izdevumus, kas saistīti ar sistēmas operatoram radītajiem zaudējumiem, ja mājsaimniecības lietotājs ir izdarījis izmaiņas dabasgāzes vadu pievadā dabasgāzes patēriņa skaitītājam vai norēķinu uzskaites mēraparātam vai sabojājis minēto pievadu, dabasgāzes patēriņa skaitītāju, norēķinu uzskaites mēraparātu vai plombas.

Ņemot vērā lietā noskaidroto, ka dabasgāzes skaitītājs ir bojāts lietotājas vainas dēļ, atbildētājai kā lietotājai ir pienākums segt sabojātā skaitītāja vērtību un visus ar gāzes skaitītāja atvienošanu un pievienošanu saistītos izdevumus. Arī līguma 4.2.punktā puses pielīgušas, ja piegādātājs konstatē skaitītāja bojājumus, ir bojātas vai norautas skaitītāja vai gāzes vadu plombas vai izdarīti citi pārkāpumi, kuru dēļ samazināts gāzes patēriņa lielums vai radīta iespēja gāzi lietot bez maksas, lietotājs sedz skaitītāja vērtību, ar gāzes atvienošanu un pievienošanu saistītos izdevumus. Apstāklis, ka atbildētāja, slēdzot līgumu un tā darbības laikā, netika informēta par darbu izmaksām un skaitītāja vērtību, ka skaitītāja maiņa gazificētajā objektā notikusi pēc plāna, neatbrīvo atbildētāju no pienākuma segt šos izdevumus. Savukārt atbildētājas iebildumus par gāzes uzskaites mēraparāta verificēšanu, tiesas kolēģija jau atzinusi par nepamatotiem un atkārtota šo iebildumu vērtēšana nav nepieciešama (*sk. šā sprieduma 20.punktu*).

[26.2] Prasītājas prasītās izmaksas apstiprina AS /Nosaukums B/ 2013.gada 20.septembrī apstiprinātais cenrādis (*1.sējuma 51.-52.lapa*) un AS/Nosaukums B/ 2015.gada 16.jūlija izziņa Nr.15-5-2/89 par gāzes skaitītāju cenām (*1.sējuma 54.lapa*). Līdz ar to no atbildētājas prasītājas labā piedzenami izdevumi 33,87 EUR par dabasgāzes skaitītāja demontāžu un jauna skaitītāja uzlikšanu, dabasgāzes skaitītāja vērtība 45,01 EUR.

[27] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.pantu tiesai ir pienākums spriedumā par naudas piedziņu noteikt un norādīt prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt procentus uz likuma pamata (Civillikuma 1759.pants), kuru apmērs noteikts Civillikuma 1765.pantā.

Tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājai ir tiesības saņemt no atbildētājas likumiskos procentus – 6% gadā no visas piedzītās summas, sākot ar brīdi, kad notecējis termiņš sprieduma labprātīgai izpildei, līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai), ievērojot Civillikuma 1763.panta nosacījumu, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis kapitāla lielumu.

[28] Apelācijas instances tiesa nevērtē pārējos pušu minētos argumentus un apsvērumus, jo tiem nav izšķirošas nozīmes konkrētā strīda izšķiršanā. Jāņem vērā, ka tiesai nav pienākums atbildēt uz jebkuru procesa dalībnieka argumentu, bet gan tikai uz tādiem, kas attiecas uz lietu un ir nozīmīgi (*Augstākās tiesas Senāta 2018.gada 19.februāra spriedums lietā Nr.SKC-7/2018, 2018.gada 29.marta spriedums lietā Nr.SKC-43/2018*, *kā arī Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs Prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. Rīga, Latvijas Vēstnesis, 2011, 140.lpp.*).

[29] Atbildētāja apelācijas sūdzībā lūgusi atcelt pirmās instances tiesas spriedumu. Civilprocesa likuma 427.pantā norādīti pamati, kurus konstatējot apelācijas instances tiesa atceļ pirmās instances tiesas spriedumu un nodod lietu jaunai izskatīšanai. Atbildētāja šādus pamatus apelācijas sūdzībā nav norādījusi, arī apelācijas instances tiesa tos nekonstatē.

[30] Rezumējot iepriekš norādīto, tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājas prasība ir apmierināma daļēji. No atbildētājas prasītājas labā piedzenams izlietotās dabasgāzes parāds 1795,08 EUR par laika periodu no 2013.gada 1.septembra līdz 2015.gada 31.augustam, kompensācija 897,54 EUR, izdevumi 33,87 EUR par dabasgāzes skaitītāja demontāžu un jauna skaitītāja uzlikšanu, dabasgāzes skaitītāja vērtība 45,01 EUR, kopā 2771,50 EUR. Prasība daļā par izlietotās dabasgāzes parāda 4077,21 EUR un kompensācijas 2038,61 EUR piedziņu ir noraidāma.

[31] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam - proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.

No lietas materiāliem redzams, ka kopējā prasības summa ir 21 108,09 EUR, no kuras prasības apmierinātā daļa ir 2771,50 EUR jeb 13,13%.

Prasītāja iesniegusi maksājumu apstiprinājumus par valsts nodevas par prasību 967,81 EUR, valsts nodevas par prasības nodrošināšanu 105,54 EUR, kopā 1073,35 EUR samaksu (*1.sējuma 15.lapa*).

Prasītāja samaksājusi kancelejas nodevu par liecinieka uzaicināšanu 5 EUR (*1.sējuma 237.lapa*). Tiesas kolēģija atzīst, ka apstāklis, ka saskaņā ar likuma "Grozījumi Civilprocesa likumā", kas stājās spēkā 2021.gada 1.decembrī, Civilprocesa likuma 38.pants, kas reglamentēja kancelejas nodevu samaksu, ir izslēgts, nevar pasliktināt prasītājas stāvokli situācijā, kad kancelejas nodeva samaksāta pirms šo grozījumu spēkā stāšanās dienas. Līdz ar to, daļēji apmierinot prasību, proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, no atbildētājas par labu prasītājai piedzenama valsts nodeva 140,93 EUR un kancelejas nodeva 0,66 EUR, kopā 141,59 EUR.

No lietas materiāliem redzams, ka prasības summa par kuru ir strīds apelācijas instances tiesā ir 8887,32 EUR, no kuras prasības apmierinātā daļa ir 2771,50 EUR jeb 31,18%, bet noraidītā daļa – 6115,82 EUR jeb 68,82%.

Atbildētāja iesniegusi maksājuma uzdevumu par valsts nodevas 576,75 EUR par apelācijas sūdzību samaksu (*2.sējuma 99.lapa*).

Daļēji noraidot prasību, proporcionāli noraidīto prasījumu daļai, no prasītājas par labu atbildētājai piedzenama valsts nodeva 396,92 EUR.

[31.1] Civilprocesa likuma 44.panta otrā daļa noteic, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji.

Prasītājai radušies izdevumi advokātu (*orderi – 1.sējuma 18., 141., 143., 227.lapa, 2.sējuma 122.lapa*) palīdzības samaksai pirmās instances un apelācijas instances tiesā sakarā ar iesniegto prasību un atbildētājas iesniegto apelācijas sūdzību. Izdevumu apmēru apliecina lietas materiālos esošie rēķini par juridisko palīdzību un darbu pieņemšanas un nodošanas akti, kopsummā par 1482,25 EUR (*2.sējuma 3.-10.lapa*).

Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunkts noteic, ka atlīdzināmi izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa nepārsniedz 8500 EUR, ir to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 30 procentiem no prasības apmierinātās daļas.

Ņemot vērā Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunkta nosacījumus, no atbildētājas prasītājas labā piedzenami izdevumi advokāta palīdzības samaksai 30% apmērā no apmierinātās prasības summas jeb 831,45 EUR (*prasības apmierinātā daļa 2771,50 x 30%*).

[31.1.1] Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 3.punkts noteic, ka to faktiskajā apmērā atlīdzināmi izdevumi, kas radušies sakarā ar rakstveida pierādījumu iegūšanu.

Prasītājai radušies izdevumi sakarā ar ekspertīzes veikšanu 313,87 EUR, ko apliecina 2020.gada 20.oktobra rēķins, kurā norādīts, ka samaksa ir veikta (*2.sējuma 11.lapa*). Daļēji apmierinot prasību, no atbildētājas prasītājas labā piedzenami izdevumi sakarā ar rakstveida pierādījumu iegūšanu 313,87 EUR.

[31.1.2] No lietas materiāliem redzams, ka atbildētājai juridisko palīdzību ir sniegusi zvērināta advokāte Jeļena Averinska (*1.sējuma 115., 137.lapa, 2.sējuma 98.lapa*). Tā kā prasība ir apmierināta daļēji, atbildētājai netiek atlīdzināti ar lietas vešanu saistītie izdevumi.

[31.2] Lietā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi pirmās instances tiesā 7,23 EUR (*1.sējuma 3.lapa*).

Tā kā no šīs summas prasītāja samaksājusi 3,20 EUR (*1.sējuma 16.lapa*), tad vēl nesamaksātā daļa 4,03 EUR piedzenama valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai: no prasītājas – 3,08 EUR un no atbildētājas – 0,95 EUR (*Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punkts, 42.pants*).

[32] Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.^{1} pantam sprieduma labprātīgai izpildei nosakāms termiņš - 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432. – 434.pantu, Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu akciju sabiedrībai /Nosaukums A/, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, parādu par izlietoto dabasgāzi par laika periodu no 2013.gada 1.septembra līdz 2015.gada 31.augustam 1795,08 EUR, kompensāciju 897,54 EUR, izdevumus par dabasgāzes skaitītāja demontāžu un jauna skaitītāja uzlikšanu 33,87 EUR, dabasgāzes skaitītāja vērtību 45,01 EUR un tiesāšanās izdevumus: valsts nodevu 140,93 EUR, kancelejas nodevu 0,66 EUR, izdevumus advokāta palīdzības samaksai 831,45 EUR, izdevumus sakarā ar rakstveida pierādījumu iegūšanu 313,87 EUR, kopā 4058,41 EUR, samaksu veicot akciju sabiedrības /Nosaukums A/ norēķinu kontā Nr./konta numurs/, akciju sabiedrība /Nosaukums E/.

Noteikt akciju sabiedrībai /Nosaukums A/, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, tiesības saņemt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, likumiskos 6% (sešus procentus) no simta gadā no visas nesamaksātās summas, sākot ar brīdi, kad notecējis termiņš sprieduma labprātīgai izpildei, līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai).

Noraidīt prasību daļā par izlietotās dabasgāzes parāda 4077,21 EUR un kompensācijas 2038,61 EUR piedziņu.

Piedzīt no akciju sabiedrībai /Nosaukums A/, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, valsts nodevu 396,92 EUR.

Piedzīt no akciju sabiedrībai /Nosaukums A/, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,08 EUR.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 0,95 EUR.

Ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksa valsts labā veicams, kā saņēmēju norādot Tiesu administrāciju, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, konta Nr./konta numurs/, saņēmēja banka: Valsts kase.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei - 10 dienas no sprieduma likumīgā spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Senāta Civillietu departamentā Civilprocesa likuma 451., 452.pantā minētajos gadījumos 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Vidzemes apgabaltiesā.

Tiesnese	S.Bakmane
Tiesnese	Z.Cera
Tiesnesis	A.Bukavs